

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา อุปลักษณณ์และอุปลักษณณ์เชิงมโนทัศน์

- 2.1 ภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive linguistics)
- 2.2 การจัดกลุ่มทางความหมาย (Semantic domains)
- 2.3 อุปลักษณณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual metaphors)
  - 2.3.1 อุปลักษณณ์ตามภาษาศาสตร์แนวคิดเดิม
  - 2.3.2 อุปลักษณณ์ตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน
  - 2.3.3 กระบวนการถ่ายโยงทางความหมาย (Mappings)
- 2.4 อินเทอร์เน็ต (Internet)
  - 2.4.1 ความเป็นมาของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
  - 2.4.2 รูปแบบการให้บริการของอินเทอร์เน็ต
  - 2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาที่ใช้ในอินเทอร์เน็ต

2.1 ภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics)

ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive linguistics) มีแนวคิดหลักว่าภาษาเป็นภาพสะท้อนของความคิด (Cognition) และเป็นกระบวนการประมวลผลความคิดมนุษย์ (Conceptual process) ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากประสบการณ์ในการรับรู้เกี่ยวกับโลก ประสบการณ์การใช้ภาษา เช่น ถ้าหากกล่าวว่ารถชนคันไม้ เราจะมีภาพเกิดขึ้นในความคิด อาจเป็นภาพของรถที่ต้องเป็นรถคันใหญ่ หรืออื่นๆ ตามความคิดที่เรามีประสบการณ์

อุงเกอร์และชมิท (Ungerer and Schmid, 1996) ได้กล่าวถึงแนวความคิดในการศึกษาภาษาศาสตร์ปริชานในปัจจุบันว่ามี 3 มุมมอง คือ

1. มุมมองด้านประสบการณ์ (Experiential view) ประกอบไปด้วย ความรู้ทางโลก (World knowledge) และ ประสบการณ์ทางกาย (Bodily experience) เป็นการอธิบายข้อมูลภาษาจากประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้ภาษา เช่น เมื่อผู้ใช้ภาษาพูดหรือให้อธิบายถึง “รถยนต์”

ผู้ใช้ภาษาอาจไม่ได้อธิบายเพียงความหมายของคำว่า “รถยนต์” เท่านั้น แต่ผู้ใช้ภาษาจะอธิบายถึงสรรพคุณและส่วนประกอบต่างๆของ “รถยนต์” พูดถึงความสะดวกสบาย ความรวดเร็วหรืออาจโยงไปถึงระดับชั้นทางสังคม เช่น ในกรณีที่ผู้ใช้ภาษาเป็นคนชนชั้นสูง มีฐานะก็อาจอธิบายรูปร่างของ “รถยนต์” เป็นรถยนต์ยี่ห้อที่ได้รับความนิยมในสังคม มีราคาสูง หากผู้ใช้ภาษาเป็นคนในชนชั้นล่างก็อาจอธิบายรูปร่างของ “รถยนต์” ที่มีลักษณะเป็นรถกระบะ รกเก้งที่พบได้ทั่วไปตามท้องถนน เป็นต้น

2. มุมมองทางด้านความเด่นในการรับรู้ (Prominence view) อธิบายว่าในการใช้ภาษานั้นเราจะมีกรนำเสนอข้อมูล การเลือกใช้ภาษา และนำคำมาเรียบเรียงเป็นข้อความได้อย่างไร นั้นขึ้นอยู่กับกรรับรู้ของผู้ใช้ภาษา ซึ่งประสบการณ์จะทำให้มนุษย์มองเห็นสิ่งที่เด่นแตกต่างกันกล่าวคือ ความเด่นในการรับรู้จะมีผลต่อการใช้ภาษาและรูปประโยคที่ปรากฏ เช่น หมากัดแมว หรือ แมวกัดหมา ซึ่งเป็นคำเดียวกันหากแต่เรียงลำดับต่างกัน และจากตัวอย่างสามารถแสดงให้เห็นประสบการณ์ของผู้ใช้ภาษาที่แตกต่างกัน มุมมองทางด้านความเด่นในการรับรู้นี้มักใช้อธิบายเรื่องระบบประโยค (Syntax) มากกว่าเรื่องระบบความหมาย (Semantics)

3. มุมมองทางการใส่ใจ (Attentional view) เป็นการอธิบายถึงการเลือกใช้ความหมายของคำในกรอบความคิดที่ต่างกัน เช่น เรื่องของการซื้อ-ขาย ผู้ใช้ภาษาจะมองไม่เห็นภาพของความเด่นของการซื้อและขาย แต่การเรียงลำดับความในประโยคจะขึ้นอยู่กับความใส่ใจของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อเหตุการณ์นั้นๆ ว่าใส่ใจในเรื่องใดระหว่างกรซื้อหรือกรขาย ซึ่งจะส่งผลต่อการเลือกใช้ภาษา เช่น “มาลีชายเสื้อเก่าให้มาลีราคา 150 บาท” หรือ “มาลีซื้อเสื้อเก่าจากมาลีราคา 150 บาท” เป็นต้น

จากมุมมองทั้ง 3 มุมมองนั้นสามารถสรุปได้ว่า ทั้ง 3 มุมมองนี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ประสบการณ์เป็นตัวแปรที่ทำให้มนุษย์รับรู้ เข้าใจและให้ความสำคัญต่อสิ่งต่างๆแตกต่างกันไป จึงส่งผลต่อการเลือกใช้รูปภาษาของมนุษย์เช่นกัน

2.2 การจัดกลุ่มทางความหมาย (Semantic domains)

ไนดา (Nida, E. 1975) กล่าวถึงวงความหมาย หรือ แวดวงความหมาย (semantic domains) ว่าประกอบไปด้วยกลุ่มของความหมายที่มีองค์ประกอบทางความหมายย่อย (semantic component) ที่แน่นอนร่วมกัน เช่น สรรพสิ่ง วัตถุเคลื่อนที่ มวลสาร สิ่งประดิษฐ์ เหตุการณ์ กระบวนการ สภาพ เป็นต้น โดยได้แบ่งคำนามออกเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1.) สรรพสิ่ง (Entities) ประกอบด้วย

1.1) สิ่งไม่มีชีวิต (Inanimate)

A. ธรรมชาติ (natural) ได้แก่

a. สภาพทางภูมิศาสตร์ (Geographical) เช่น

- สิ่งที่อยู่บนฟ้า (ท้องฟ้า เมฆ หมอก รุ้ง ดวงอาทิตย์ เป็นต้น)
- สิ่งเหนือธรรมชาติ (สวรรค์ นรก เป็นต้น)
- สิ่งที่สัมพันธ์กับโลก (โลก สถานที่ ประเทศ พื้นดิน ภูเขา เป็นต้น)

b. วัตถุธรรมชาติ (Natural substances) เช่น

- ทั่วไป (แร่ธาตุ)
- โลหะ (เหล็ก เงิน เป็นต้น)
- เพชรพลอย (นิล มรกต ดิน เป็นต้น)
- หิน (ก้อนกรวด ททราย ดิน ฝุ่น เป็นต้น)
- ไฟ (ไฟ เปลวไฟ)
- น้ำ (ฝน หิมะ น้ำแข็ง หิมะ เป็นต้น)

c. ดอกไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ (Flora and plant products) เช่น

- ต้นไม้ (ป่า ต้นไม้ ต้นปาล์ม เป็นต้น)
- ไม้พุ่มและสมุนไพร (ผัก หญ้า ต้นบาร์เลย์ เกาฮงุ่น เป็นต้น)
- ผลิตภัณฑ์ไม้ (ถ่าน ชี้เก้า ท่อนไม้ ท่อนซุง เป็นต้น)
- ส่วนของผล (ผลไม้ เมล็ด เป็นต้น)
- ส่วนที่ไม่ใช่ผล (กิ่ง ใบ ราก หนาม ดอก เป็นต้น)

B. สิ่งประดิษฐ์หรือสิ่งก่อสร้าง (Manufactured or constructed entities) ได้แก่

a. สิ่งประดิษฐ์ (Artifacts) เช่น

- ทั่วไป (วัตถุ สิ่งของ สินค้า เป็นต้น)
- ยานพาหนะ (รถ รถมอเตอร์ไซด์ เป็นต้น)
- เครื่องมือ (ขวาน ตะปู เข็ม ตะขอเบ็ด เป็นต้น)
- อาวุธ (กระบอง ดาบ โล่ เกราะ เป็นต้น)
- เครื่องแต่งกาย (เสื้อผ้า มงกุฎ แหวน เข็มขัด เป็นต้น)
- ผ้า (ผ้าลินิน ผ้าไหม ผ้าเช็ดตัว เป็นต้น)
- เฟอร์นิเจอร์ (เตียง เพล เก้าอี้ บัลลัง โลงศพ เป็นต้น)

- โคมไฟ (โคมไฟ ตะเกียง คบเพลิง เป็นต้น)
  - ภาชนะบรรจุภัณฑ์ (จาน เขี่ยอก เรือ กระเป๋าเงิน ถุงหนังต่างๆ เป็นต้น)
  - เหรียญ (เงินเหรียญ เหรียญทอง เป็นต้น)
  - รูปบูชา (รูปปั้น เทวรูป เป็นต้น)
  - เครื่องดนตรี (ซ้อง พิณ ขลุ่ย เป็นต้น)
  - สิ่งที่ใช้การเขียน (กระดาษ ปากกา หมึก เป็นต้น)
  - สิ่งที่ใช้ผูก (เชือก ไซ้ ตรวน เป็นต้น)
  - สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการประหาร (ไม้กางเขน เป็นต้น)
- b. วัตถุที่แปลงสภาพอย่างเป็นกระบวนการ (processed substances):
- อาหาร ยา น้ำหอม เช่น
- ทั่วไป (อาหาร เครื่องดื่ม เป็นต้น)
  - ผลิตภัณฑ์จากพืชผัก (แป้ง ข้าว ผลไม้ ขนมปัง น้ำมันพืช เป็นต้น)
  - ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ (เนื้อ นม ไข่ ปลา น้ำมัน เป็นต้น)
  - เครื่องปรุงรส (เกลือ อบเชย เครื่องเทศ เป็นต้น)
  - ยาพิษ (ยาพิษต่างๆ)
  - ยา (ยาต่างๆ)
  - เครื่องหอม (กำยาน น้ำหอม น้ำมันหอม เป็นต้น)
- c. สิ่งก่อสร้าง (Constructions) เช่น
- สิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ ไม่ใช่ที่อยู่ (วัด ศาลเจ้า หอคอย คุก ป้อมปราการ เป็นต้น)
  - ที่อยู่อาศัย (โรงแรม บ้าน กระจิม เป็นต้น)
  - สิ่งก่อสร้างชุมชน (ตลาด โรงหนัง ศาล สนามกีฬา เป็นต้น)
  - ส่วนประกอบของสิ่งก่อสร้าง (ห้อง ประตู กำแพง บันได เป็นต้น)
  - สิ่งก่อสร้างขนาดเล็ก ไม่ใช่ที่อยู่ (หลุมศพ โรงสี เตาลอหม ร้ว เป็นต้น)
  - อุปกรณ์สำหรับก่อสร้าง (ไม้กระดาน คาน เสา กระเบื้อง เป็นต้น)
  - สิ่งก่อสร้างที่เกิดจากการขุด เจาะ (สระน้ำ อุโมงค์ ห้องใต้ดิน คู เป็นต้น)

- สถานที่ธุรกิจ (ธนาคาร ศาล สำนักงานจัดเก็บภาษี เป็นต้น)
- เรือและส่วนของเรือ (ลำเรือ โป๊ะเรือ หัวเรือ สมอ เป็นต้น)

1.2) สิ่งมีชีวิต (animate)

A. สัตว์ นก แมลง (Animals, birds, insects) เช่น

- a. ทัวไป (สิ่งมีชีวิต สัตว์ สัตว์สี่เท้า สัตว์ป่า เป็นต้น)
- b. สัตว์ปีก (นก นกแก้ว อีกา เหยี่ยว นางนวล เป็นต้น)
- c. แมลง (ตั๊กแตน ผีเสื้อกลางคืน ยุง เป็นต้น)
- d. สัตว์
  - สัตว์ป่า (หมี หมาป่า จิ้งจอก เสือ มังกร เป็นต้น)
  - สัตว์เลี้ยง (วัวควาย หมา หมู แม่หมู พ่อหมู ลา แกะ ม้า ควาย เป็นต้น)
- e. อวัยวะของสัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์

B. มนุษย์ (human being) เช่น

- a. คำเรียกทั่วไป และคำเรียกตามเพศ อายุ (Generic and distinctions by age and sex) เช่น
  - ทัวไป (คน มนุษย์ ผู้คน เป็นต้น)
  - ผู้ชาย (ผู้ชาย ชายแก่ ชายหนุ่ม เด็กผู้ชาย เป็นต้น)
  - ผู้หญิง (ผู้หญิง หญิงแก่ หญิงสาว เด็กผู้หญิง เป็นต้น)
  - เด็ก (เด็ก ทารก เด็กแรกเกิด เป็นต้น)
- b. คำเรียกญาติ (Kinship) เช่น
  - ทัวไป (รุ่น ญาติ ครอบครัว การลำดับญาติ เผ่าพันธุ์ เป็นต้น)
  - รุ่นลูก (ทายาท ชนรุ่นหลัง ลูกชาย ลูกสาว ลูกคนโต ลูกกำพร้า เป็นต้น)
  - รุ่นพ่อและบรรพบุรุษ (หัวหน้าครอบครัว บรรพบุรุษ พ่อ แม่ ปู่ ย่า เป็นต้น)
  - คู่หมั้น (สามี ภรรยา เจ้าบ่าว เจ้าสาว พ่อสามี เป็นต้น)
  - รุ่นลูกพี่ลูกน้อง (น้องชาย น้องสาว ลูกพี่ลูกน้อง พี่น้องร่วมแม่นม เป็นต้น)
- c. กลุ่ม (Groups) เช่น
  - ทัวไป (ฝูงชน กลุ่มคน ประชาชน มวลชน เป็นต้น)

- กลุ่มทางศาสนา (ฝ่ายศาสนจักร คริสต์ศาสนิกชน คนนอกศาสนา นิกาย เป็นต้น)
  - กลุ่มทางการเมือง (สมัชชา พลเมือง ชาวเมือง ประชาชน คนต่างด้าว เป็นต้น)
  - กลุ่มศาสนาการเมือง (สภานิติบัญญัติและตุลาการ(สงฆ์และฆราวาส)สูงสุดของยิว สภาท้องถิ่น เป็นต้น)
  - กลุ่มสังคม (เพื่อนบ้าน เพื่อร่วมงาน เพื่อน สหาย เป็นต้น)
- d. ร่างกาย อวัยวะ (Body, body parts and body products) เช่น
- ทั่วไป (ร่างกาย ศพ เป็นต้น)
  - อวัยวะ (หู ตา จมูก ปาก ลิ้น คอ ขา ต้นขา เป็นต้น)
  - ผลผลิตจากร่างกาย (น้ำลาย น้ำดี น้ำตา เหงื่อ เป็นต้น)

- 1.3) สิ่งเหนือธรรมชาติ (Supernatural power or being) เช่น
- A. พลังอำนาจและบุคลาธิษฐาน (ชีวิตสวรรค์ กองทัพแห่งสวรรค์ เป็นต้น)
  - B. ตัวบุคคล (พระเจ้า นางฟ้า ปีศาจ ทูตสวรรค์ ผี เป็นต้น)

2.) เหตุการณ์ (Events) ประกอบด้วย

- 2.1) ทางกายภาพ (Physical) เช่น บรรยากาศ (ลม พายุ ฝน) ของเหลว (น้ำท่วม น้ำไหลป่า) เสียง (เสียงคำราม เสียงรบกวน) การเผาไหม้ คาร์บอน (การดับไฟเผา)
- 2.2) ทางสรีระ (Physiological) เช่น การกิน (พยายามให้นม ตะกละตะกลาม กินข้าว) การสืบพันธุ์ (ตั้งครรรภ์ ให้กำเนิด การแท้งลูก ร่วมเพศ) การละเมอ (หลับ ปลูกให้ตื่น) การตาย (ตาย จมน้ำตาย)
- 2.3) ทางความรู้สึก (Sensory) เช่น การได้ยิน (ได้ยิน ฟัง แอบฟัง) การสัมผัส (แตะ รู้สึก สัมผัส จับ) การมองเห็น (เห็น กลับมามองเห็นอีก จ้อง ประจักษ์ พยาน) การรับรส การดมกลิ่น
- 2.4) ทางอารมณ์ (Emotive) เช่น ความต้องการ (รัก ต้องการ ตัดหน้า) การเป็นปรปักษ์ (เกลียด ดูหมิ่น อิจฉา) ความกลัว (กลัว กังวล เป็นทุกข์) ความเศร้า (เศร้า เสียใจ อาลัย)
- 2.5) ทางสติปัญญา (Intellectual) เช่น ความคิด (ให้เหตุผล วางแผน คำนวณ

- จินตนาการ) ความจำ (จำ ลืม นึกได้) การตัดสินใจ (ตัดสินใจ ตัดสิน เลือก เปรียบเทียบ) การเรียนรู้และเข้าใจ (เรียนรู้ จำได้ จำแนกออก ค้นพบ)
- 2.6) ทางการสื่อสาร (Communication) เช่น สัญลักษณ์ (ทำเครื่องหมาย สัญลักษณ์ สัญญาณ เสียงคำครวญ) การพูด (พูด คุย ตะโกน) การเขียน การอ่าน (เขียน อ่าน ลงนาม ทำเครื่องหมาย) ทางศาสนา (สวดมนตร์ สาบาน พยากรณ์) การสอน (สอน อธิบาย ชักจูง ตักเตือน) การสนทนา (ถกเถียง สนทนา ได้แย้ง) การสั่ง (สั่ง บัญชา สั่งการ)
- 2.7) ทางความสัมพันธ์ (Association) เช่น การรวมกลุ่ม (สมาคม ร่วมกัน พบ บรรจบ เชื่อมต่อ) กลุ่มปรีภักษ์ (กบฏ ผู้รับ สงคราม ฝ่ายตรงข้าม) การแต่งงาน (หมั้น แต่งงาน หย่าร้าง) ความมีไมตรี (เยี่ยมเยียน อยู่เป็นแขก) ระหว่างบุคคล (ทำสัญญา ซื้อสัตย์ เมตตา อนุเคราะห์ เคารพ)
- 2.8) การควบคุม (Control) เช่น อยู่ภายใต้การควบคุม (ปราบ พิฆิต จับกุม) ตั้งกฎบังคับ (ออกกฎหมาย ควบคุม ปกครอง ทำให้เชื่อฟัง) การต่อต้านการควบคุม (ไม่เชื่อฟัง ปฏิเสธ หลบหนี) การลงโทษ (ลงโทษต่างๆ)
- 2.9) การเคลื่อนไหว (Movement) เช่น ทัวไป (การเคลื่อนไหว ท่องเที่ยว เดินเตร่ หลงทาง) การเคลื่อนที่ที่มีทิศทาง (มา ไป มาถึง จาก ย้อนกลับ) วิธีการเคลื่อนที่ (เดิน วิ่ง กระโดด ข้าม) ภาวการณ์เคลื่อนที่ (บิน ว่าย) ความสัมพันธ์ (นำ พา จูง ตาม ติดตาม)
- 2.10) การกระทบ (Impact) เช่น แดก (ทำให้แตก แดกเป็นชิ้น) บด (บด เหยียบ) ตัด (ตัด ผ่า ฟัน ตัดออก แหว เจาะ) ตี (ตี หวด ตบ) ฆ่า (ฆ่า ฆาตกรรม เช่น ฆ่า สังหาร) ทำลาย (ทำให้ย่อยยับ ล่มจม ทำลาย)
- 2.11) การส่งผ่าน (Transfer) เช่น การแจกจ่าย (แจก ให้ แบ่ง) การรับ (รับ เอาจอมรับ ได้มา ได้รับ) การโยกย้ายทรัพย์สิน (การลงทุน ฝาก มอบความไว้วางใจ) การโยกย้ายโดยกำลัง (ปล้น ขโมย ลัก ยักยอก) การโยกย้ายทางการค้า (การซื้อ-ขาย ค่าประกัน/ข้อผูกมัด-ชำระหนี้ แลกเปลี่ยน)
- 2.12) การกระทำที่ซับซ้อน (Complex activities) เช่น ด้านเกษตรกรรม (หว่าน เมล็ด ไถ เก็บเกี่ยว) การปศุสัตว์ (ต้อนสัตว์ ดูแล ตัดขน) การประกอบอาหาร (ปรุงอาหาร ทำกับข้าว) หัตถกรรม (การปั่นด้าย การทอ การสาน การเย็บผ้า)

3.) นามธรรม (Abstracts)

- 3.1) เวลา (Time) วันนี้ วันพื้งนี้ อนาคต ปี เป็นต้น
- 3.2) ระยะทาง (Distance) ศอก ลูกบาศก์ เป็นต้น
- 3.3) ปริมาณ (Volume) หน่วยวัดความจุต่างๆ
- 3.4) อัตราความเร็ว (Velocity) เช่น ช้า เร็ว เป็นต้น
- 3.5) อุณหภูมิ (Temperature) ร้อน หนาว อุ่น เป็นต้น
- 3.6) สี (Color) สีดำ สีม่วง สีขาว เป็นต้น
- 3.7) จำนวน (Number) หนึ่ง สอง สาม ฯลฯ
- 3.8) สถานภาพ (Status) รวย จน ทาส เป็นต้น
- 3.9) ลักษณะทางศาสนา (Religious Character) หยาบคาย เครื่องศาสนา ศักดิ์สิทธิ์ บริสุทธิ์ ชั่วร้าย บาป เป็นต้น
- 3.10) ความดึงดูดใจ (Attractiveness) มีเสน่ห์ สวย ชี้เหร่ เป็นต้น
- 3.11) วัย ระยะเวลา (Age) แก่ หนุ่มสาว เก่า ใหม่ โบราณ เป็นต้น
- 3.12) ความจริงเท็จ (Truth-falsehood) เช่น จริง หลอกหลวง ซื่อสัตย์ เป็นต้น
- 3.13) ความดีเลว (Good-bad) ดี เลว ถูกต้อง ผิด เป็นต้น
- 3.14) ความสามารถ (Capacity) สามารถ ไม่สามารถ กล้าหาญ ไม่กล้าหาญ เป็นต้น
- 3.15) สุขภาพ (State of health) แข็งแรง ป่วย อ่อนแอ เป็นต้น

4.) ความสัมพันธ์ (Relationals)

- 4.1) เกี่ยวกับตำแหน่ง (Spatial) สูงกว่า อยู่ข้างล่าง รอบๆ หน้า หลัง เป็นต้น
- 4.2) เกี่ยวกับระยะเวลา (Temporal) เมื่อ ขณะ ระหว่าง ตั้งแต่ เป็นต้น
- 4.3) เกี่ยวกับการชี้เฉพาะ (Deictic) นี่ นั้น ไนน์ เป็นต้น
- 4.4) เป็นเหตุเป็นผล (Logical) เพราะ เนื่องจาก แต่ อย่างไรก็ตาม และ เป็นต้น

การจัดกลุ่มทางความหมายข้างต้นของไนดำ (Nida, E. 1975) เป็นการแสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างความหมายของคำต่างๆ โดยที่คำเหล่านั้นจะประกอบไปด้วย กลุ่มของความหมายที่มีองค์ประกอบทางความหมายย่อย (Semantic component) ร่วมกัน มาประยุกต์ใช้ เนื่องจากการจัดกลุ่มทางความหมายของไนดำ (Nida, E. 1975) เป็นการจัดกลุ่มโดยใช้ทฤษฎี

การวิเคราะห์หรือรรถลักษณะ (Componential Analysis) มาใช้ แต่ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะนำการจำแนกคุณสมบัติ (Attributes) มาใช้

อุงเกอร์และชมิท (Ungerer and Schmid, 2006) ได้อธิบายเรื่องคุณสมบัติ (attributes) ไว้ในหนังสือ “An Introduction to Cognitive Linguistics” ว่าเป็นความหมายของคำ เป็นสิ่งที่มีอยู่ในคำ และทำให้คำแต่ละคำมีความคล้ายคลึง เหมือนกัน หรือแตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้จัดอยู่ในกลุ่มหรือพวกเดียวกันได้ จัดว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เราสามารถแยกความหมายของคำแต่ละคำออกจากกันได้ และยังสามารถนำมาจัดกลุ่มทางความหมายของคำเข้าด้วยกัน โดยการจัดกลุ่มคำที่มีคุณสมบัติร่วมกันเข้าไว้ด้วยกัน ในทฤษฎีต้นแบบ (Prototype theory)

คุณสมบัติของคำนั้นเป็นความหมายย่อยที่มีอยู่ในคำ เป็นลักษณะสำคัญในการช่วยจำแนกความหมายของคำแต่ละคำ เช่นคำว่า เก้าอี้

“chair”
 (has seat)
 (has back)
 (is used to sit on)
 (has legs)
 (made of wood or metal)
 (goes with table)

(Ungerer and Schmid, 2006, p. 71)

ส่วนที่อยู่ในวงเล็บ คือคุณสมบัติของคำว่า “chair” แต่ละส่วนต่างเป็นความหมายย่อยของคำว่า “chair” และเกิดเป็นคุณสมบัติประจำคำนี้

นอกจากนี้ คุณสมบัติอาจจะประกอบด้วยลักษณะรูปร่าง (the common overall shape) หรือลักษณะการเคลื่อนที่ของกล้ามเนื้อที่กระทำต่อสิ่งนั้น (the motor movements) ดังตัวอย่างเช่น

Additional movements for basic level categories

“chair”
 Head: turn
 Body: turn, move back position
 Knees: bend
 Arm: extend-touch

Waist:	bend
Butt:	touch
Body-legs:	release weight
Back-torso:	straighten, lean back

(Ungerer and Schmid, 2006, p. 74)

จากตัวอย่าง จะเป็นการแสดงลักษณะการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อที่มีต่อ แก้วอี่ โดยเป็นการกระทำที่มีต่อแก้วอี่ เช่น ร่างกายและขา ทิ้งน้ำหนักลงบนแก้วอี่ หรือ หลัง พิงไปกับแก้วอี่ เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว งานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์การจัดกลุ่มทางความหมาย หรือ วงความหมาย (Semantic domains) จากการจำแนกคุณสมบัติ (Attributes) ของคำนั้นๆ

2.3 อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual metaphors)

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะเสนองานที่เกี่ยวกับรูปภาพาษาที่เกิดจากการนำภาษาไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบ (Metaphorical meaning) หรือที่เรียกว่าเชิงอุปลักษณ์ (Metaphors)

อุปลักษณ์ (Metaphors) หมายถึง การนำความหมายของคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งมีความหมายต่างไปจากความหมายประจำคำ เกิดจากการถ่ายโยงความหมายจากแวดวงหนึ่งไปยังอีกวงความหมายหนึ่ง

การศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวภาษาศาสตร์แยกออกเป็น 2 แนวคิด ได้แก่ อุปลักษณ์ตามภาษาศาสตร์แนวคิดเดิม (Traditional theory) ซึ่งอธิบายอุปลักษณ์จากการตีความรูปภาพาษาและอุปลักษณ์ในเชิงภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive linguistics) อธิบายว่าอุปลักษณ์เป็นเรื่องของการใช้ภาษาที่เกี่ยวข้องกับระบบความคิดของผู้ใช้ภาษา (ชัชวดี ศรีลัมพ์, 2548)

2.3.1 อุปลักษณ์ตามภาษาศาสตร์แนวคิดเดิม

การศึกษาอุปลักษณ์ตามทฤษฎีภาษาและภาษาศาสตร์แนวเดิม เป็นเรื่องของการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดภาพพจน์ (Figures of speech) อุงเกอร์และชมิท (Ungerer and Schmid, 1996) อธิบายว่า การศึกษาอุปลักษณ์ตามทฤษฎีภาษาศาสตร์แนวเดิมเป็นเรื่องของการศึกษาในเชิงวรรณกรรม วาทยาศาสตร์ หรือด้านวจนลีลาศาสตร์ ซึ่งมุ่งอธิบายด้านกลวิธีทางสุนทรียภาพของ

การสร้างสรรคภาษาเชิงเปรียบเทียบโดยแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ตามความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบและแบ่งตามโครงสร้างของภาษา ได้แก่ (ชัชวดี ศรลัมพ์, 2548)

1. อุปลักษณ (metaphor) เป็นการกล่าวเปรียบเทียบให้สิ่งหนึ่งเป็นสิ่งหนึ่ง จะปรากฏคำว่า “เป็น” หรือ “คือ” เพื่อแสดงการเปรียบเทียบ เช่น หน้าบานเป็นจันเชิง

2. อุปมา (simile) เป็นการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งโดยที่ธรรมชาติของทั้งสองสิ่งมีความหมายที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน โดยปรากฏร่วมกับคำว่า “เหมือน รวากับ ประดุจ ดัง” เช่น สวยราวกับนางฟ้า

3. นามนัย (Metonymy) เป็นการเอ่ยถึงสิ่งหนึ่งซึ่งมีคุณสมบัติหรือลักษณะของสิ่งหนึ่งมาใช้ให้มีความหมายแทนสิ่งนั้นทั้งหมด เช่น ไปกินโต๊ะจีน (“โต๊ะจีน” หมายถึง อาหารจีน)

4. อติพจน์ (Hyperbole) การเปรียบเทียบโดยการกล่าวเกินจริงเป็นการแสดงความรู้สึก หรือต้องการย้ำความหมาย เช่น หิวไส้จะขาด

5. ปฏิพจน์หรือปฏิวาทะ (Oxymoron) เป็นการใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือแย้งกัน เพื่อให้ความหมายที่ต้องการเปรียบเทียบชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น ไฟหนาว

6. ปฏิทรรศน์หรือปฏิภาคพจน์ (Paradox) เป็นการใช้รูปภาษาประเภทข้อความที่มีความหมายขัดแย้งกันเพื่อให้ความหมายที่ต้องการเปรียบเทียบชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น เสียน้อยเสียยาก เสียมากเสียง่าย

7. บุคลาธิษฐาน (Personification) เป็นการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบที่สมมติให้สรรพสิ่งต่างๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์มีกิริยาอาการต่างๆ เหมือนมนุษย์ เช่น แปรงสีพยับกลางหันไปตอบ ต้นกระถินเบาๆ

8. สมพจน์ (Synecdoche) เป็นการกล่าวถึงส่วนใดส่วนหนึ่งของส่วนทั้งหมดเพียงบางส่วน แต่ให้มีความหมายครอบคลุมหมดทุกส่วน เช่น ในหมู่บ้านนี้ทุกหลังคาเรือนมีแต่คนแก่ (โดยคำว่า “หลังคาเรือน” หมายถึง บ้านทั้งหลัง ไม่ใช่หลังคาบ้านใดบ้านหนึ่งเท่านั้น)

การศึกษาอุปลักษณตามทฤษฎีภาษาศาสตร์แนวเดิมทั้ง 8 ประเภทนี้เป็นการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบเพื่อทำให้เกิดภาพพจน์แก่ผู้อ่านหรือผู้ฟัง ซึ่งอุปลักษณเป็นเพียงการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดภาพพจน์แบบหนึ่ง ไม่ได้เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษา และสังเกตได้ว่าเป็นอุปลักษณโดยดูจากโครงสร้างของการใช้ภาษาเป็นเกณฑ์สำคัญ โดยจะมีคำสำคัญบางคำปรากฏได้แก่คำว่า เหมือน คล้าย เป็น ประดุจ ดัง ฯลฯ (ชัชวดี ศรลัมพ์, 2548)

2.3.2 อุปลักษณตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน

การศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวทางของภาษาศาสตร์ปริชานนั้น เริ่มจากแนวคิดของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) ซึ่งทั้งสองได้กล่าวไว้ในหนังสือ *Metaphor We Live By* ว่า อุปลักษณ์นั้นนอกจากจะเป็นการนำความหมายของคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบ ยังสะท้อนระบบความคิดของคนในสังคมที่ใช้ภาษานั้นๆ ด้วย กล่าวคือ การใช้อุปลักษณ์มิได้เป็นเพียงเรื่องของการใช้คำเท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบความคิด สังคม อารมณ์ ความรู้สึก ชีวิตมนุษย์ เกี่ยวกับภาษา ธรรมชาติภาษา ซึ่งไม่ใช่เรื่องของจินตนาการแต่เป็นเรื่องที่อธิบายได้อย่างเป็นระบบมีเหตุผล หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเป็นระบบความคิดของคนในสังคม ซึ่งบอกให้รู้ว่าคนในสังคมที่ใช้ภาษานั้นมีระบบความคิดหรือมีมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องหรือประเด็นต่างๆ อย่างไร

อูลแมนน์ (Ullmann, 1962) ได้ให้ความหมายอุปลักษณ์ (Metaphor) รวมกับอุปมา (Simile) โดยใช้คำว่า อุปลักษณ์ (Metaphor) ว่าเป็นการเปรียบเทียบของสองสิ่งที่มีคุณสมบัติที่เหมือนหรือต่างกัน ซึ่งจะประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 2 อย่าง ได้แก่ สิ่งที่ถูกเปรียบ (Tenor) คือความคิดที่ต้องการนำเสนอ และแบบเปรียบ (Vehicle) เป็นรูปภาษาที่ใช้เปรียบเทียบเพื่อสื่อให้เห็นถึงความคิดที่นำเสนอ นั้น อูลแมนน์ได้สรุปลักษณะของอุปลักษณ์ที่พบบ่อยและมีลักษณะอยู่ตัวแล้ว (Conventionalized metaphors) ไว้ 4 ประเภท ดังนี้

1. Concretive metaphors เป็นการเปรียบเทียบสิ่งที่เป็นนามธรรมให้มีความหมายเป็นรูปธรรม เช่น the light of learning, a vicious circle
2. Animistic metaphors เป็นการเปรียบเทียบโดยการนำคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติ อากาศ ฯลฯ ของสิ่งมีชีวิตมาใช้เปรียบเทียบกับสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น an angry sky, killing half an hour
3. Humanizing metaphors เป็นอุปลักษณ์ที่เกิดจากการนำคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับมนุษย์มาใช้เปรียบเทียบ เช่น a charming river, a friendly city
4. Synaesthetic metaphors เป็นการนำคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสมาใช้เปรียบเทียบในอีกความหมายหนึ่ง เช่น a warm colour, a dull sound

เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) กล่าวว่า อุปลักษณ์หรือรูปภาษาที่เกิดจากการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบนั้นเป็นการเชื่อมโยงความคิดจากการใช้คำที่มีความหมายถ่ายโยง (mapping) จากวงความหมายหนึ่งไปอีกวงความหมายหนึ่ง ซึ่งได้อธิบายไว้ว่าอุปลักษณ์นั้นเป็นกระบวนการถ่ายโยงความหมาย (Mapping) ระหว่างสองวงความหมาย (Conceptual Domains) ซึ่งต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยเป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมาย

ต้นทาง (Source Domain) ถ่ายโยงไปยังวงความหมายปลายทาง (Target Domain) ซึ่งจะเป็นความหมายใหม่ที่ต่างจากความหมายเดิมก่อนที่ผู้ใช้ภาษาจะมีการใช้ความหมายเปรียบเทียบการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบนี้จะเป็นไปอย่างอิสระโดยที่ผู้ใช้ภาษาไม่รู้ตัว และเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ

นอกจากนี้ เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) ยังได้แสดงระบบโมโนทัศน์ (Conceptual System) ของคนในสังคมที่ใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งในการอธิบายถึงอุปลักษณะนั้นมิได้กล่าวถึงแต่เฉพาะถ้อยคำที่มีความหมายประจำคำแล้วนำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบเท่านั้น แต่ยังรวมถึงถ้อยคำที่นำมาใช้เป็นสำนวนด้วย ซึ่งถ้อยคำเหล่านี้จะเป็นอุปลักษณณ์ที่แสดงมโนทัศน์เช่นกัน อาทิ อุปลักษณณ์เรื่อง “ARGUMENT IS WAR” (การโต้แย้งเป็นสงคราม) หรือ “TIME IS MONEY” (เวลาเป็นเงินเป็นทอง) ตัวอย่างเช่น

ARGUMENT IS WAR

Your claims are *indefensible*.

He *attacked every weak point* in my argument.

His criticisms were *right on target*.

I *demolished* his argument.

I've never *won* an argument with him.

You disagree? Okay, *shoot!*

If you use that *strategy*, he'll *wipe you out*.

He *shot down* all of my arguments.

(Lakoff & Johnson, 1980, p. 4)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า attacked, right on target, won, shoot, strategy และอื่นๆ เป็นศัพท์ที่เกี่ยวกับการทำสงคราม การนำมาใช้ในการกล่าวถึงความคิดการใช้ภาษาในลักษณะนี้สามารถสะท้อนให้เห็นมุมมองความคิดของผู้ใช้ภาษาได้ว่า การโต้แย้งเป็นเรื่องเกี่ยวกับสงคราม และสามารถมีการแพ้ การชนะเกิดขึ้นได้ในการโต้แย้ง และยังมองว่าคู่กรณีนั้นเป็นเหมือนฝ่ายตรงข้ามที่เราจะต้องโจมตีไปที่จุดอ่อนของศัตรูและในขณะเดียวกันยังต้องคอยป้องกันตัวเอง ที่สำคัญยังต้องมีการวางกลยุทธ์เพื่อที่จะเอาชนะ ถึงแม้จะเป็นเพียงการปะทะวาจาไม่ใช้การต่อสู้ทางกายภาพก็ตามที่ สิ่งเหล่านี้เองที่ชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่คนทั้งสองฝ่ายกระทำในการโต้แย้งกันนั้นมีโครงสร้างที่คล้ายคลึงกับการทำสงคราม จากตัวอย่างสามารถแสดงให้เห็นว่าการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของคนเรานั้นอาจอยู่ในรูปของการเปรียบเทียบ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามแต่ละ

สังคม แต่ละวัฒนธรรม

นอกจากนี้ยังมีอุปลักษณที่แสดงมโนทัศน์อื่นๆ อาทิคำที่มีความหมายบ่งบอกทิศทาง เช่น คำบอกทิศทางขึ้น-ลง เข้า-ออก หน้า-หลัง ซึ่งเรียกว่า อุปลักษณแสดงทิศทาง หรือ Orientation Metaphors ซึ่งเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) มองว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์พื้นฐาน การดำรงชีวิตของคนในสังคม ตัวอย่างเช่น

HEALTH AND LIFE ARE UP; SICKNESS AND DEATH ARE DOWN

He's at the *peak* of health.

Lazarus *rose* from the dead.

He's in *top* shape.

As to his health, he's way *up* there.

He *fell* ill.

He's *sinking* fast.

He came *down* with the flu.

His health is *declining*.

He *dropped* dead.

(Lakoff & Johnson, 1980, p. 15)

เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) ได้ยึดหลักกายภาพทางร่างกายเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ว่า การเจ็บไข้ได้ป่วยหรือโรคร้ายแรงเป็นสาเหตุที่ทำให้คนเราต้องนอนลง และเมื่อเราเสียชีวิตร่างกายคนเราจะถูกจัดให้อยู่ในสภาพนอนราบ ซึ่งเป็นเรื่องของอุปลักษณที่แสดงให้เห็นทิศทางว่าคนในสังคมมีความคิดเกี่ยวกับสุขภาพและการเจ็บป่วยในชีวิตประจำวันนั้น เป็นไปตามทิศทางขึ้นและลง และจากตัวอย่างสามารถแสดงให้เห็นว่าอุปลักษณนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์พื้นฐาน ในชีวิตของคนในสังคม

นอกจากนี้ อุงเกอร์และชมิท (Ungerer and Schmid, 1996) ได้แสดงอุปลักษณที่ใช้กันมากมาย และมีอยู่ในภาษามานาน ทำให้บางครั้งผู้ใช้ภาษาไม่รู้สึกว่าคำเหล่านั้นเป็นอุปลักษณ เช่น คำเรียกอวัยวะร่างกายต่างๆ

Head of department (หัวหน้าแผนก), of a page (หัวกระดาษ), of a bed (หัวเตียง)

Face of a building (หน้าตึก), of a watch (หน้าปัดนาฬิกา)

Eye of a hurricane (ตาเฮอริเคน/ตาพายุ), of a butterfly (ตาผีเสื้อ)

Mouth of a hole (ปากหลุม), of a cave (ปากถ้ำ), of a river (ปากแม่น้ำ)

(Ungerer and Schmid, 1996, p. 117)

จากตัวอย่างจะพบว่ามีการใช้คำเรียกอวัยวะต่างๆ ของร่างกายถูกนำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบ หรืออุปลักษณซึ่งในบางครั้งผู้ใช้ภาษาอาจไม่สังเกตว่าคำเหล่านั้นแต่เดิมเป็นคำเรียกอวัยวะในร่างกาย หากแต่ผู้ใช้ภาษากลับมองว่าเป็นการตั้งขึ้นมาตามลักษณะของสิ่งนั้นๆ เช่น คำว่า “ปากแม่น้ำ” ผู้ใช้ภาษาอาจมองว่าเป็นการเรียกตามลักษณะของแม่น้ำ แต่ก็ได้สังเกตว่าแต่เดิมคำว่า “ปาก” นั้นเป็นคำเรียกอวัยวะส่วนหนึ่งในร่างกาย อุปลักษณในลักษณะนี้อุกเกอร์และชมิทเรียกว่า อุปลักษณที่อยู่ตัวแล้ว (Conventionalized metaphors) หรือในกรณีที่ไม่ทราบความหมายที่แท้จริงของคำที่นำมาใช้แล้วจะเรียกว่าอุปลักษณซึ่งตายแล้ว (Dead metaphor) เนื่องจากการใช้คำในเชิงเปรียบเทียบหรืออุปลักษณนั้นได้มีการสร้างหรือใช้กันมานานโดยที่ผู้ใช้ไม่รู้ตัวนั่นเอง เช่นเดียวกับที่พระยาอนุমানราชชน (2499) ได้กล่าวไว้ โดยให้ความหมาย Metaphor ว่า “อุปมา” แทนคำว่า “อุปลักษณ” ในหนังสือ นิรุกติศาสตร์ ภาค 2

พระยาอนุমানราชชน (2499, น. 239-241) ได้กล่าวไว้ว่าการที่คนเราจะรู้จักถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมนั้นต้องเริ่มจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมเสียก่อน ภาษาเองก็เช่นเดียวกัน จากเดิม คำที่ใช้ในภาษาจะมีแต่คำที่มีความหมายเป็นรูปธรรม แล้วจึงใช้การเปรียบเทียบเป็นตัวเชื่อม เพื่อให้เราสามารถแสดงความคิดเห็นเรื่องที่เป็นนามธรรมได้ ดังนั้น คำอุปลักษณ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำขึ้น และเป็นปัจจัยที่ทำให้มีการสร้างความหมายในคำขึ้นใหม่ ซึ่งหมายถึงการที่คนเรามีความคิดนำคำที่ใช้เป็นปกติและมีความหมายในสิ่งหนึ่ง นำไปใช้กับสิ่งหนึ่งซึ่งเห็นว่ามิลักษณะคล้ายคลึงกัน หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นนำเอาคำที่มีความหมายเป็นรูปธรรม มาใช้เป็นความหมายให้กับสิ่งที่เป็นนามธรรมนั่นเอง ท่านยังกล่าวอีกว่าการใช้คำลักษณนี้มีการสันนิษฐานว่าใช้กันมาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่เพราะมีการใช้มานานทำให้คนรุ่นหลังไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบหรืออุปลักษณ

เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) ยังเสนอว่า บุคคลิษฐาน (Personification) เป็นการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบที่เป็นการสมมติให้สรรพสิ่งต่างๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์ มีกิริยาอาการต่างๆ เหมือนมนุษย์ สรรพสิ่งต่างๆ เหล่านั้น ได้แก่ สิ่งไม่มีชีวิตทุกประเภท สิ่งมีชีวิตประเภทสัตว์ พืช หรือสิ่งที่เป็นนามธรรม เป็นการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบหรืออุปลักษณ (Metaphor) เช่นกัน

ตัวอย่าง

Inflation has attacked the foundation of our economy.

Inflation has pinned us to the wall.

Our biggest *enemy* right now *is* inflation.

The dollar *has been destroyed* by inflation.

Inflation *has robbed* me of my savings.

Inflation *has outwitted* the best economic minds in the country.

Inflation *has given birth* to a money-minded generation.

(Lakoff & Johnson, 1980, p. 33)

เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) อธิบายว่า ภาวะเงินเฟ้อมิใช่เพียงเปรียบเป็นคนเท่านั้น (INFLATION IS A PERSON) แต่ยังเป็นปรปักษ์ (INFLATION IS AN ADVERSARY) ที่สามารถโจมตี ทำร้าย หรือขโมยทรัพย์สิน (เงิน) ของเรา

เดนแนน (Deignan, 2005) กล่าวไว้ว่าการสร้างคำศัพท์ใหม่ ที่เกิดจากการขยายความหมายของคำที่มีอยู่เดิมให้กว้างขึ้นเพื่อใช้เรียกสิ่งประดิษฐ์ใหม่ นั้นบางครั้งก็ก่อให้เกิดเป็นอุปลักษณะได้ เช่น ความหมายของคำว่า “web” ซึ่งแต่เดิมหมายถึง โยแมงมุม เมื่อมีการคิดค้นอินเทอร์เน็ตที่มีการเชื่อมโยงเครื่องคอมพิวเตอร์ทั่วโลกเข้าไว้ด้วยกันจึงมีการนำคำที่มีอยู่เดิมอย่างคำว่า “web” มาใช้เรียกอินเทอร์เน็ต โดยการนำเอาลักษณะที่คล้ายกันของโยแมงมุมและการเชื่อมโยงเครือข่ายคอมพิวเตอร์มาเปรียบเทียบ ทำให้เกิดการขยายความหมายขึ้นเป็นความหมายใหม่นั้นเอง

เดนแนน (Deignan, 2005) ได้เสนอเพิ่มเติมจากแนวคิดที่ว่าอุปลักษณะเป็นศูนย์กลางของความคิดตลอดจนภาษา ทำให้สามารถจำแนกลักษณะของอุปลักษณะออกเป็น 5 ลักษณะคือ

1. อุปลักษณะมีลักษณะเป็นสื่อความคิด (Metaphors structure thinking)
2. อุปลักษณะมีลักษณะเป็นสื่อความรู้ความเข้าใจ (Metaphors structure knowledge)
3. อุปลักษณะมีลักษณะเป็นสื่อนามธรรม (Metaphor is central to abstract language)
4. อุปลักษณะมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ทางร่างกาย (Metaphor is grounded in physical experience)
5. อุปลักษณะมีลักษณะเป็นมโนทัศน์ความนึกคิด (Metaphor is ideological)

1. อุปลักษณะมีลักษณะเป็นสื่อความคิด (Metaphors structure thinking) คือการนำอุปลักษณะมากล่าวถึงเรื่องที่เป็นนามธรรมต่างๆ เกี่ยวกับการมีอยู่ของคนเรา เช่น การเกิด การตาย

ความรัก เช่น อุปลักษณ์ “HAPPY IS UP” ของเลคอฟฟ์ ซึ่งเป็นการนำวงความหมายของทิศทางขึ้นมามีความหมายไปยังความหมายปลายทาง ซึ่งก็คือ วงความหมายความสุข ที่จะพบจากรูปภาษาที่ใช้บอกกล่าวเมื่อมีความสุขนั้นจะเป็นไปในลักษณะที่แสดงทิศทางขึ้น เช่นในประโยค

“I’m feeling up”

“That boosted my spirits”

“Feeling on top of the world”

2. อุปลักษณ์มีลักษณะเป็นสื่อความรู้ความเข้าใจ (Metaphors structure knowledge) พัฒนามาจากแนวคิดที่ว่าอุปลักษณ์มีบทบาทสำคัญในการสื่อให้เห็นระบบความคิดมโนทัศน์ ดังนั้นอุปลักษณ์ก็สามารถสื่อให้เห็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในโลกได้เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกแห่งการสื่อสารปัจจุบันนี้ ที่มีการนำวงความหมายมากมายถ่ายโยงความหมายเป็นอุปลักษณ์ เช่น การเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์เป็นเหมือนใยแมงมุม (CONNECTED COMPUTERS ARE NODES IN A WEB) ซึ่งจัดว่าเป็นอุปลักษณ์ที่ผู้คนทั่วๆ ไปก็สามารถเข้าใจได้ เนื่องจากเป็นการอาศัยเพียงความรู้เกี่ยวกับโลกทั่วๆ ไปมาใช้กับอินเทอร์เน็ตที่เป็นวงความหมายใหม่ ตัวอย่างเช่น อุปลักษณ์เว็บ (web จาก world wide web) เมื่อนำมาใช้ครั้งแรก ผู้คนทั่วไปจะเห็นว่าไม่ใช่การสร้างคำใหม่ แต่เป็นการพัฒนาความหมายที่มีอยู่เดิมในใจขึ้น โดยการถ่ายโยงความหมายจากเดิมที่หมายถึงใยแมงมุม มาถึงการเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์ผ่านเครือข่ายในวงความหมายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น หรือชีวิตคือการเดินทาง (LIFE IS A JOURNEY) โดยเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) ที่กล่าวถึงการถ่ายโยงความหมายระหว่างการเดินทางที่เป็นวงความหมายต้นทาง ไปยังวงความหมายปลายทางคือ ชีวิต เช่น เหตุการณ์สำคัญในชีวิตจะถูกกล่าวเป็นเสมือนจุดสังเกต (landmarks) ระหว่างการเดินทาง พัฒนาการในหน้าที่การงานหรือชีวิตเป็นเสมือนการก้าวไปเพื่อให้ถึงจุดหมาย การเลือกที่จะทำอะไรในชีวิตก็เหมือนการเลือกเส้นทางที่จะเดินไป เป็นต้น

3. อุปลักษณ์มีลักษณะเป็นสื่อนามธรรม (Metaphor is central to abstract language) กล่าวคือ ในโลกเรานั้นมีเรื่องราวมากมายที่เป็นนามธรรม และในการสนทนาถึงเรื่องนามธรรมต่างๆ เหล่านี้ อุปลักษณ์จะเป็นสื่อสำคัญที่ช่วยแสดงความหมายออกมาได้อย่างชัดเจน เช่น ชีวิตคือการเดินทาง (LIFE IS A JOURNEY) ชีวิตของคนเรานั้นเป็นสิ่งที่ เป็นนามธรรม ไม่มีรูปร่างชัดเจน จึงจำเป็นต้องอาศัยการเปรียบเทียบ อธิขได้ลองทดสอบการพูดถึงการใช้ชีวิตโดยพยายามไม่ใช่อุปลักษณ์เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่สิ่งที่ได้ก็ยังคงแสดงให้เห็นถึงการถ่ายโยงความหมาย

เกิดขึ้น เช่น กระบวนการในการใช้ชีวิตของมนุษย์ “the progress of human lives” หรือทิศทางการดำเนินชีวิตของมนุษย์ “the direction of human lives” เป็นต้น

4. อุปลักษณ์มีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ทางร่างกาย (Metaphor is grounded in physical experience) อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ช่วยให้ผู้ใช้ภาษาสามารถกล่าวถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ชัดเจน โดยการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทางที่เป็นรูปธรรมจับต้อง หรือรู้สึกได้จากทางร่างกาย ไปยังวงความหมายปลายทางที่เป็นเรื่องนามธรรมต่างๆ จะเห็นได้จากลักษณะอุปลักษณ์ที่มีการถ่ายโยงวงความหมายที่คล้ายกันของภาษาที่แตกต่างกัน เช่น อุปลักษณ์อารมณ์โกรธ (ANGER IS HEATED FLUID IN A CONTAINER) ของ กิบบส์ และวิลสัน (อ้างในเดนแนน, 2005) ตัวอย่างเช่นในประโยค “She got all *steamed up*” และ “I was *fuming*” หรือในภาษาไทยโกรธเป็นฟืนเป็นไฟ โกรธจนควันออกหู เป็นต้น อุปลักษณ์นี้เป็นการเปรียบเทียบร่างกายคนเราเป็นเสมือนภาชนะ และอารมณ์โกรธเป็นความร้อนที่อุณหภูมิค่อยๆ เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย จนถึงจุดเดือดหรือจุดปะทุที่อันตราย ระเบิดภาชนะให้แตกได้

5. อุปลักษณ์มีลักษณะเป็นมโนทัศน์ความนึกคิด (Metaphor is ideological) พัฒนามาจากการสำรวจการตีความหมายของเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีการนำอุปลักษณ์ไปใช้ ซึ่งลักษณะการใช้อุปลักษณ์นั้นจะเป็นการถ่ายโยงความหมายระหว่างสองความหมายที่มีจุดคล้ายคลึงกัน แต่ไม่เหมือนกันทั้งหมด เช่น อุปลักษณ์ความเข้าใจคือการยึดครอง (UNDERSTANDING IS SEIZING) โดยมีการใช้คำว่า “grasp” และ “seize” ซึ่งผู้ใช้ภาษาจะสามารถเข้าใจได้ว่าความเข้าใจนั้นเป็นสิ่งที่ถือครองได้

จากการศึกษาเอกสารทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า ความหมายในเชิงเปรียบเทียบตามแนวคิดเรื่องอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) นั้นมิได้เป็นแค่การใช้ภาษาเปรียบเทียบในวรรณกรรม ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดภาพพจน์หรือสุนทรียภาพทางภาษาเท่านั้น แต่อุปลักษณ์นั้นเป็นการศึกษาการใช้ภาษาทุกรูปแบบ ไม่จำเป็นต้องมีคำว่า “เหมือน เป็น ดัง รวากับ ฯลฯ” อยู่ในโครงสร้างภาษา โดยทั้งสองกล่าวว่าการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของผู้ใช้ภาษาจะอยู่ในรูปของการเปรียบเทียบทั้งสิ้น อุปลักษณ์นั้นจะเป็นการเปรียบเทียบ โดยมีการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายหนึ่งไปยังวงความหมายหนึ่งส่วนมากจะเป็นการนำคำที่มีใช้กันมานานเกี่ยวกับเรื่องๆ หนึ่งมาใช้กับสิ่งที่เป็นนามธรรม หรือสิ่งที่มีการประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ (หรือเป็นสิ่งที่ใหม่ในสังคม) ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งอุปลักษณ์จะมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ต่างๆ ของคนเรานั้นเอง ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ทางร่างกาย (Bodily Experience) หรือประสบการณ์ทางวัฒนธรรม (Cultural experiential) ก็ตาม

2.2.2 กระบวนการถ่ายโยงทางความหมาย (Mappings)

ชัชวดี ศรลัมพ์ (2550, น. 162-164) กล่าวถึงกระบวนการถ่ายโยงความหมายในงานวิจัยเรื่อง “อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในนาฏยภาษา” ไว้ว่า “กระบวนการถ่ายโยงความหมาย (Mappings Process) จะเป็นการถ่ายโยงความสัมพันธ์ของลักษณะหรือคุณสมบัติที่มีร่วมกันของสรรพสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่ถูกเปรียบ สิ่งที้นำมาเปรียบนั้นอยู่ในวงความหมายต้นทาง ส่วนสิ่งที่ถูกเปรียบจะอยู่ในวงความหมายปลายทาง ลักษณะของการถ่ายโยงความหมาย จะเป็นแบบทิศทางเดียว คือ จากวงความหมายต้นทางไปยังวงความหมายปลายทาง เพื่อที่จะให้เข้าใจวงความหมายหนึ่งจากอีกวงความหมายหนึ่ง และความสัมพันธ์ทางความหมายที่ถ่ายโยงไปนั้น ไม่จำเป็นต้องมีลักษณะเป็นรูปธรรม อาจเป็นนามธรรมก็ได้ อย่างไรก็ตามสรรพสิ่งในวงความหมายต้นทาง มักมีความหมายที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้เข้าใจสรรพสิ่งที่อยู่ในวงความหมายปลายทางซึ่งมักเป็นนามธรรมได้

วงความหมาย หรือ แวดวงความหมาย (Semantic domain) หมายถึง ความหมายของสรรพสิ่ง เป็นความหมายที่สรรพสิ่งมีอยู่ เป็นอยู่ หรือดำรงสภาพอยู่

วงความหมายต้นทาง (Source domain) หมายถึง ความหมายของสรรพสิ่งที่มีอยู่ เป็นอยู่หรือดำรงสภาพอยู่ เป็นความหมายที่มีอยู่ประจำสรรพสิ่ง

วงความหมายปลายทาง (Target domain) หมายถึง เป็นความหมายของสรรพสิ่งที่มีอยู่ เป็นอยู่ ดำรงสภาพอยู่ ไม่ได้เป็นความหมายประจำสรรพสิ่ง แต่เป็นความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบ เป็นความหมายที่ผู้ใช้ภาษาต้องการอ้างถึง”

ครอฟท์และครูซ (Croft and Cruse, 2004, pp. 196-197) อธิบายไว้ว่า การถ่ายโยงความหมาย (Mappings) เป็นการพิจารณาความสัมพันธ์ทางความหมาย ของการถ่ายโยงทางความหมายจากวงความหมายต้นทาง ไปยังวงความหมายปลายทาง โดยกระบวนการถ่ายโยงความหมายนี้สามารถจำแนกความสัมพันธ์ได้ 2 ประเภท ได้แก่

1. การถ่ายโยงความหมายแบบเชิงเดียว (Ontological correspondences) หมายถึง การถ่ายโยงความหมายระหว่างวงความหมายต้นทางไปยังวงความหมายปลายทาง โดยความสัมพันธ์แบบเชิงเดียวจะเป็นความสัมพันธ์แบบ หนึ่งต่อหนึ่ง กล่าวคือ ลักษณะของการถ่ายโยงความสัมพันธ์นั้น เป็นการโยงความสัมพันธ์ของความหมายของสภาพหรือสภาวะของสรรพสิ่งในวงความหมายต้นทางไปยังวงความหมายปลายทาง

การถ่ายโยงแบบเชิงเดี่ยวเป็นการนำเอาพื้นฐานจากประสบการณ์ในการดำรงชีวิตมาใช้ในการอธิบายรูปภาพที่เป็นอุปลักษณณ์ เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจรูปภาพที่มีลักษณะที่เป็นนามธรรมและเป็นการถ่ายโยงความรู้เกี่ยวกับสิ่งที่มนุษย์คุ้นเคย หรือสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการสื่อความหมาย เช่น อุปลักษณณ์เชิงมโนทัศน์อารมณ์โกรธ (ANGER IS HEATED FLUID IN A CONTAINER)

ตารางที่ 1

แสดงการถ่ายโยงความสัมพันธ์ทางความหมายแบบเชิงเดี่ยว (Ontological correspondences)

Source: HEAT OF FLUID	Target: ANGER
Container	Body
Heat of fluid	Anger
Heat scale	Anger scale
Container heat	Body heat
Pressure in container	Experienced pressure
Limit of container's resistance	Limit of person's ability to suppress anger

Mapping

(Croft and Cruse, 2004, p.197)

จากตารางที่ 1 วงความหมายต้นทางคือ ความร้อนของของเหลว ส่วนวงความหมายปลายทางคือ อารมณ์โกรธ เมื่อนำมาถ่ายโยงความสัมพันธ์แบบเชิงเดี่ยว จะสามารถจับคู่ความสัมพันธ์ระหว่างวงความหมายต้นทางและวงความหมายปลายทางได้แบบหนึ่งต่อหนึ่ง คือ

ภาชนะ (Container)	ถ่ายโยงกับ	ร่างกาย (Body)
ความร้อนของของเหลว (Heat of fluid)	ถ่ายโยงกับ	อารมณ์โกรธ (Anger)
ระดับความร้อน (Heat scale)	ถ่ายโยงกับ	ระดับอารมณ์โกรธ (Anger scale)
ภาชนะร้อน (Container heat)	ถ่ายโยงกับ	ร่างกายร้อน (Body heat)

2. การถ่ายโยงความหมายแบบเชิงซ้อน (Epistemic correspondences) หมายถึง

การถ่ายโยงความหมายระหว่างวงความหมายต้นทางกับความหมายปลายทาง ซึ่งรูปภาพในวงความหมายต้นทางจะมีปฏิสัมพันธ์กันก่อนที่จะมีการถ่ายโยงความหมายไปยัง วงความหมายปลายทาง โดยไม่ได้มีลักษณะที่สิ่งหนึ่งกลายเป็นสิ่งหนึ่ง แต่จะประกอบด้วยความสัมพันธ์ของธรรมชาติของสิ่งหนึ่งไปเป็นธรรมชาติของอีกสิ่งหนึ่ง

ตารางที่ 2

แสดงการถ่ายโยงความสัมพันธ์ทางความหมายแบบเชิงซ้อน (Epistemic correspondences)

Source:	Target:
When fluid in a container is heated Beyond a certain limit, pressure increases to point at which container explodes	When anger increases beyond a certain limit, 'pressure' increases to point at which person loses control.
An explosion is damaging to container and dangerous to bystanders.	Loss of control is damaging to person and dangerous to others
Explosion can be prevented by applying sufficient force and counterpressure.	Anger can be suppressed by force of will.
Controlled release of pressure may occur, which reduces danger of explosion.	Anger can be released in a controlled way, or vented harmlessly, thus reducing level.

(Croft and Cruse, 2004, p.197)

จากตารางที่ 2 การอธิบายการถ่ายโยงแบบเชิงซ้อนสามารถเข้าใจถึงการเกิดอารมณ์ได้ชัดเจนและมีกระบวนการอย่างเป็นลำดับขั้น ตั้งแต่การเกิดไปจนถึงจุดสิ้นสุด ทำให้เข้าใจและอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวคือสภาวะของสรรพสิ่งในวงความหมายต้นทาง ถ่ายโยงความหมายไปยังสภาวะของสรรพสิ่งหนึ่งที่อยู่ในวงความหมายปลายทาง เช่น

เมื่อของเหลวในภาชนะได้รับความ ร้อนสูงกว่าขีดจำกัด ความดันเพิ่มขึ้น ถึงจุดที่ภาชนะระเบิด	ถ่ายโยงกับ	เมื่ออารมณ์โกรธสูงกว่าขีดจำกัด ความกดดันจะเพิ่มขึ้นจนถึงจุดที่ สูญเสียการควบคุมตนเอง
การระเบิดทำให้ภาชนะเสียหาย และเป็นอันตรายกับคนรอบข้าง	ถ่ายโยงกับ	การสูญเสียการควบคุมทำให้ ตนเองเสียหายและเป็นอันตราย กับคนอื่น

ในภาษาไทยพบว่า เริ่มมีการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ตามแนวทฤษฎีภาษาศาสตร์
ปริธานอย่างแพร่หลาย ดังต่อไปนี้

ก. สุภา อังกูระวรรณ (2527) ศึกษาความหมายแฝงของคำว่า “ผู้หญิง” จากความ
เปรียบในบทเพลงไทยสากล ซึ่งประกอบไปด้วยเพลงไทยลูกทุ่งและเพลงไทยลูกกรุง ผลการศึกษา
พบว่า มีแบบเปรียบเทียบ 93 แบบเปรียบเทียบ ผลการวิจัยแบบเปรียบเทียบแสดงว่าผู้เปรียบเทียบเป็นผู้ชายใช้แบบ
เปรียบเทียบที่มีโครงสร้างเป็นคำนามคำเดียว ในขณะที่ผู้เปรียบเทียบเป็นผู้หญิงใช้แบบเปรียบเทียบที่มีโครงสร้าง
เป็นกลุ่มคำมากกว่า สำหรับความหมายของแบบเปรียบเทียบนั้นสามารถจัดได้เป็น 12 กลุ่ม ตามอรรถ
ลักษณะซึ่งเป็นที่มาของความหมายแฝง นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังแสดงด้วยว่าความหมายแฝงมี
ความสัมพันธ์กับเพศผู้เปรียบเทียบ คือ ผู้เปรียบเทียบเป็นผู้หญิงจะใช้ความหมายแฝงที่แสดงว่าตนเองเป็น
สิ่งที่ไม่มีความสำคัญ มีสภาพต่ำต้อย เป็นฝ่ายที่ต้องรับการกระทำ เป็นที่ระบายความต้องการทาง
เพศของฝ่ายชาย และเมื่อมีครอบครัวต้องอยู่ใต้อานาจของผู้เป็นสามี สำหรับผู้เปรียบเทียบเป็นผู้ชาย
จะใช้ความหมายแฝงทั้งที่แสดงการยกย่องและไม่ยกย่อง คือ เห็นผู้หญิงเป็นทั้งสิ่งที่ไม่ค่าและไม่มี
ค่า รวมทั้งดูเหมือนเหยียดหยามว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ไว้ใจไม่ได้และไร้เกียรติ

ข. ชัชวดี ศรลัมภ์ (2538) ได้ศึกษามโนทัศน์ของคำว่า “เข้า” ตามแนวทฤษฎี
อรรถศาสตร์ปริธาน ผลการศึกษาพบว่า “เข้า” มีความหมาย 11 ความหมาย แตกต่างกันไปตาม
บริบทที่คำว่า “เข้า” ปรากฏร่วมด้วย ซึ่งสามารถแสดงความหมายมโนทัศน์ของคำว่า “เข้า” 3
ประการ ได้แก่

1. การเคลื่อนที่ (Motion) มีทั้งการเคลื่อนที่ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เช่น จิลลาเข้า
ห้องน้ำ (การเคลื่อนที่เป็นรูปธรรม)
2. สิ่งที่เคลื่อนที่ (Trajector) มีทั้งที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนและไม่ชัดเจน แต่

สามารถเข้าใจได้เพราะมีความรู้เกี่ยวกับโลก เช่น ความทุกข์เข้ามาแปลงให้เป็นความสุขไปเสียได้ (สิ่งที่เคลื่อนที่เป็นสิ่งที่มองเห็นไม่ชัดเจน)

3. ที่หมาย (Landmark) มีทั้งแบบที่สามารถมองเห็นการปิดล้อมและแนวแบ่งกันที่ชัดเจนและมองเห็นการปิดล้อมและแนวแบ่งกันที่ไม่ชัดเจน ต้องอาศัยการตีความ เช่น จิลลาแก้ว เข้าไปในห้องนอน (ที่หมายชัดเจน)

นอกจากนี้ยังได้ศึกษาความหมายของคำว่า “เข้า” ที่ปรากฏในสำนวนและคำประสม ผลการศึกษาพบว่า ความหมายของคำว่า “เข้า” ทั้งในสำนวนและคำประสม มีความหมายที่บอกการเคลื่อนที่ไปอยู่ในที่หมาย เช่น เข้าหุ้ชายทะเลหุ้ขวา (สำนวน) หรือ เข้ากระบี่ (คำประสม)

ค. จิตติมา จารยะพันธ์ (2539) ได้ศึกษาอุปลักษณสังครามในข่าวกีฬาในหนังสือพิมพ์ไทยตามแนวคิดแบบมานอรรถศาสตร์ (Cognitive semantics) ผลการศึกษาพบว่ามีรูปภาพที่แสดงอุปลักษณสังครามจำนวนทั้งสิ้น 247 หน่วย และกีฬาแต่ละชนิดมีความถี่ของการใช้อุปลักษณสังครามแตกต่างกัน โดยกีฬาที่มีการกระทบกระทั่งใช้รูปภาพที่แสดงอุปลักษณสังครามมากกว่ากีฬาที่ไม่มีการกระทบกระทั่ง และกีฬาที่มีการแข่งขันเป็นทีมใช้อุปลักษณสังครามมากกว่ากีฬาที่แข่งขันเป็นบุคคล จากการใช้อุปลักษณสังครามในข่าวกีฬานี้สะท้อนให้เห็นทัศนคติของคนไทยที่มองเห็นความเป็นสังครามในกีฬาแตกต่างกันไป โดยเรียงลำดับกีฬาที่มีความเป็นสังครามมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ มวย บาสเกตบอล ฟุตบอล ฟันดาบ รักบี้ ตะกร้อ วอลเลย์บอล เทนนิส ยูโด และกอล์ฟ

ง. อุทุมพร มีเจริญ (2542) ได้ศึกษาความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทย ผลการศึกษารูปได้ว่า คำศัพท์อวัยวะร่างกายจำนวน 19 คำ มีความหมายเปรียบนอกเหนือไปจากความหมายประจำคำ ได้แก่ หัว หน้า ตา ปาก คอ หู ไหล่ ออก นม แขน มือ นิ้ว เนื้อ ผิว ท้อง หลัง ก้น ขา ตีน ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. คำศัพท์อวัยวะร่างกายที่เป็นอุปลักษณตาย เป็นความหมายที่ไม่สามารถโยงหาความสัมพันธ์ของความหมายเปรียบเทียบที่เกิดขึ้นใหม่กับความหมายเดิมที่หมายถึงอวัยวะร่างกายได้ มี 2 คำ ได้แก่ หน้า เนื้อ

2. คำศัพท์อวัยวะร่างกายที่เป็นอุปลักษณคงที่ เป็นความหมายที่สามารถโยงหาความสัมพันธ์ของความหมายที่เกิดขึ้นใหม่กับความหมายเดิมของคำศัพท์อวัยวะร่างกายได้ ได้แก่ คำศัพท์อวัยวะทั้ง 19 คำ ทำให้ทราบมโนทัศน์ของอวัยวะร่างกายของคนไทย 3 เรื่อง ได้แก่ ร่างกายเป็นพื้นที่ ร่างกายเป็นเวลา และร่างกายเป็นคน

จ. อุษา พุฒิชัยวิบูลย์ (2544) ศึกษาอุปลักษณเรื่องการเมืองในภาษาไทยตามแนว

อรรถศาสตร์ปริชาน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า อุปลักษณะในข่าวการเมืองไทยมี 10 ประเภท ได้แก่ 1. อุปลักษณะสงคราม 2. อุปลักษณะการแข่งขัน 3. อุปลักษณะการพนัน 4. อุปลักษณะธุรกิจ 5. อุปลักษณะการแสดง 6. อุปลักษณะการศึกษา 7. อุปลักษณะการเดินทาง 8. อุปลักษณะการโจรกรรม 9. อุปลักษณะเครื่องเรือน และ 10. อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต และอุปลักษณะที่พบในข่าวการเมืองไทยทั้ง 10 ประเภทแสดงให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อการเมืองไทย ดังนี้ 1. การเมือง เป็น สงคราม 2. การเมือง เป็น การแข่งขัน 3. การเมือง เป็น การพนัน 4. การเมือง เป็น ธุรกิจ 5. การเมือง เป็น การแสดง 6. การเมือง เป็น การศึกษา 7. การเมือง เป็น การเดินทาง 8. การเมือง เป็น การโจรกรรม 9. การเมือง เป็น เครื่องเรือน และ 10. การเมือง เป็น สิ่งมีชีวิต

ฉ. สุกัญญา รุ่งแจ้ง (2548) ศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ของการใช้คำว่า “ใจ” ในภาษาไทย ผลการศึกษาสรุปได้ว่าความหมายของอุปลักษณะ “ใจ” มี 5 ประเภท ได้แก่ 1. ความหมายแสดงถึงคน 2. ความหมายแสดงการกระทำ 3. ความหมายแสดงสภาพ 4. ความหมายแสดงความรู้สึก และ 5. ความหมายแสดงลักษณะนิสัย นอกจากนี้อุปลักษณะของคำว่า “ใจ” สามารถแสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์ของคนไทย คือ ใจ เป็น มนุษย์และคุณสมบัติของมนุษย์

ช. มรินดา นูรรุ่งโรจน์ (2548) ศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย ผลการศึกษาพบว่า อุปลักษณะเกี่ยวกับผู้หญิงที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งไทยมีจำนวน 528 อุปลักษณะ แบ่งเป็นอุปลักษณะผู้หญิงในเพลงที่ขับร้องโดยนักร้องชายจำนวน 360 อุปลักษณะ และอุปลักษณะผู้หญิงในเพลงที่ขับร้องโดยนักร้องหญิงจำนวน 168 อุปลักษณะ จากอุปลักษณะทั้งหมดสามารถจัดประเภทตามความหมายของอุปลักษณะเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1. อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต 2. อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต 3. อุปลักษณะธรรมชาติ และ 4. อุปลักษณะการเดินทาง จากอุปลักษณะทั้ง 4 ประเภทสามารถแสดงให้เห็นมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิง คือ ผู้หญิง เป็น สิ่งมีชีวิต คือ ผู้หญิงเป็นผู้หญิงเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ผู้หญิงเป็นธรรมชาติ และผู้หญิงเป็นการเดินทาง

ช. อนัตตยา คอมิธิน (2548) ศึกษาการตั้งชื่ออาหารในภาษาไทยตามแนวทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน ผลการศึกษาพบว่า การตั้งชื่ออาหารไทยมี 2 กลวิธีได้แก่

1. กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบตรง แบ่งออกเป็น 4 โครงสร้างตามความหมายของรูปภาษาในตำแหน่งแรกของชื่ออาหาร ได้แก่ ชื่ออาหารที่ขึ้นต้นด้วยส่วนผสมอาหาร วิธีการทำอาหาร ชนิดของอาหาร และลักษณะของอาหาร

2. กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบเปรียบเทียบ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบเปรียบเทียบสมนุรณ์ เป็นกลวิธีการตั้งชื่ออาหารที่นำความหมายของคำหนึ่งมาใช้ในการเปรียบเทียบเป็นอีกความหมายหนึ่ง โดยชื่ออาหารที่ปรากฏนั้นอยู่ในรูปของอุปลักษณะ

ทั้งหมด และกลวิธีการตั้งชื่ออาหารแบบเปรียบเทียบบางส่วน เป็นกลวิธีการตั้งชื่อที่เป็นการเปรียบเทียบและมีการตั้งชื่อแบบตรงรวมอยู่ด้วย ซึ่งอุปลักษณะที่พบในชื่ออาหาร มี 5 อุปลักษณะ ได้แก่ 1. อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต เช่น สามเกลอพะเนจร พระรามลงสรง 2. อุปลักษณะของใช้ เช่น ผอบโมรา ญทอง 3. อุปลักษณะธรรมชาติ เช่น กุหลาบเบญจรงค์ เม็ดขนุน 4. อุปลักษณะสงคราม พบ 1 อุปลักษณะคือ กองทัพใจใจ และ 5. อุปลักษณะสถานที่ พบ 1 อุปลักษณะ คือ พระรามเดินดง

ผ. การุญญ์ พนมสุข (2549) ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบอุปลักษณะในบทละครของวรรณกรรมไทย โดยจำแนกเป็น 4 สมัยได้แก่ วรรณกรรมไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 1-3 สมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 4-6 และสมัยรัตนโกสินทร์ตั้งแต่รัชกาลที่ 7 จนกระทั่งปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่ามีอุปลักษณะเรื่องเพศทั้งหมด 7 ประเภท ได้แก่ อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต อุปลักษณะธรรมชาติ อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ อุปลักษณะการเดินทาง อุปลักษณะการแสดง อุปลักษณะการเล่น

จากการเปรียบเทียบอุปลักษณะในบทละครของวรรณกรรมต่างสมัยพบว่า วรรณกรรมสมัยที่ 1 และสมัยที่ 3 พบอุปลักษณะ 3 ประเภทคือ อุปลักษณะสัตว์ อุปลักษณะพืช และอุปลักษณะธรรมชาติ วรรณกรรมสมัยที่ 2 พบอุปลักษณะ 9 ประเภท คือ อุปลักษณะมนุษย์ อุปลักษณะสัตว์ อุปลักษณะพืช อุปลักษณะสิ่งประดิษฐ์ อุปลักษณะอาหาร อุปลักษณะธรรมชาติ อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ อุปลักษณะการเดินทาง และอุปลักษณะการแสดง วรรณกรรมสมัยที่ 4 พบอุปลักษณะ 5 ประเภทคือ อุปลักษณะพืช อุปลักษณะธรรมชาติ อุปลักษณะการเดินทาง อุปลักษณะการแสดง และอุปลักษณะการเล่น

ผลการศึกษาในทัศนเรื่องเพศของคนในสังคมไทยพบว่า ผู้ใช้ภาษามีมุมมองเรื่องเพศเป็นสิ่งมีชีวิต เพศเป็นสิ่งไม่มีชีวิต เพศเป็นธรรมชาติ เพศเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ เพศเป็นการเดินทาง เพศเป็นการแสดง และเพศเป็นการเล่น

ญ. สีนีนาง วัฒนสุข (2549) ได้ศึกษาอุปลักษณะแสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่นไทยระหว่างปี พ.ศ. 2542 – 2546 ผลการศึกษาพบอุปลักษณะ 12 ประเภท ได้แก่ อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต อุปลักษณะธรรมชาติ อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ อุปลักษณะการเดินทาง อุปลักษณะความเจ็บป่วย อุปลักษณะการเรียน อุปลักษณะการแข่งขัน อุปลักษณะธุรกิจ อุปลักษณะการแสดง อุปลักษณะการพนัน และ อุปลักษณะการกระทำ และพบการถ่ายโยงความสัมพันธ์ทางความหมาย ระหว่างวงความหมายต้นทางกับวงความหมายปลายทางที่สอดคล้องกับประเภทของอุปลักษณะ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงระบบในทัศนอารมณ์รักของผู้ใช้ภาษาไทย

ฎ. ศุภชัย ตีระวิชัย (2549) ศึกษาเรื่อง"อุปลักษณะมโนทัศน์แสดงอารมณ์โกรธในภาษาไทย"ผลการวิจัยพบอุปลักษณะ 13 ประเภท ได้แก่ อุปลักษณะไฟ อุปลักษณะของเหลว อุปลักษณะแก๊ส อุปลักษณะมนุษย์ อุปลักษณะสัตว์ อุปลักษณะพืช อุปลักษณะสี อุปลักษณะอาหาร อุปลักษณะโรค อุปลักษณะทรัพย์สิน อุปลักษณะปรากฏการณ์ธรรมชาติ อุปลักษณะสงครามและอุปลักษณะวัตถุ โดยอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เหล่านี้สามารถสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์อารมณ์โกรธของผู้ใช้ภาษาไทย จากการศึกษาระบบการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทาง ไปวงความหมายปลายทาง

ฏ. ชัชวดี ศรีลัมพ์ (2550) ได้ศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในนาฏยภาษา โดยศึกษาจากรูปภาษาที่ใช้เรียกว่า อธิบายกิริยาอาการ ภาษาที่ใช้ในการสอนหรือการฝึกหัดนาฏศิลป์ในละครไทย พบว่ามีอุปลักษณะ 4 ประเภท คือ อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต อุปลักษณะธรรมชาติ อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ และพบว่าอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในนาฏยภาษาสะท้อนให้เห็นถึงระบบมโนทัศน์ของนาฏศิลป์ไทยที่สอดคล้องกับประเภทของอุปลักษณะที่พบ เช่น นาฏศิลป์ไทยเป็นสิ่งมีชีวิต นาฏศิลป์ไทยเป็นสิ่งไม่มีชีวิต เป็นต้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ ที่สามารถสะท้อนถึงความคิดของผู้ใช้ภาษาในสังคมดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ล้วนสะท้อนและสนับสนุนแนวคิดของทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานที่ว่า ภาษาเป็นภาพสะท้อนความนึกคิดของมนุษย์ได้ เพราะการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบนั้น ผู้ใช้ภาษาในสังคมแต่ละสังคมจะมีระบบความคิดถ่ายโยงหรือเชื่อมโยงสิ่งที่คล้ายกัน หรือเหมือนกันเข้าหากัน โดยอาศัยประสบการณ์ด้านต่างๆ ไม่ว่าจะประกอบการณ์ทางร่างกาย ประสบการณ์ทางวัฒนธรรม ของผู้ภาษามาเป็นตัวช่วยในการถ่ายโยง นอกจากนี้ ยังสนับสนุนแนวคิดของเลคอฟฟ์ที่ว่า ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันนั้นไม่ได้มีแค่การใช้รูปภาษาที่ตรงตามความหมายประจำภาษาเท่านั้น หากแต่ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันนี้ยังมีลักษณะรูปภาษาที่เป็นการเปรียบเทียบปรากฏอยู่ด้วย และยังสามารถศึกษาระบบความคิดหรือมโนทัศน์ของคนในสังคมได้จากการใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบเช่นกัน

2.4 อินเทอร์เน็ต

ในปัจจุบัน ได้มีพจนานุกรมคอมพิวเตอร์มากมายที่นิยามความหมายของ คำว่า "อินเทอร์เน็ต" ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า อินเทอร์เน็ต หมายถึง ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีขนาด

ใหญ่ มีการเชื่อมโยงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์จำนวนมากจากทั่วโลกเข้าด้วยกัน เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการการสื่อสารข้อมูล

2.4.1 ความหมายและความเป็นมาของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

“อินเทอร์เน็ต” หมายถึง ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีขนาดใหญ่ ครอบคลุมไปทั่วโลก ที่เกิดจากการเชื่อมต่อเครื่องคอมพิวเตอร์เข้าด้วยกัน ด้วยการเชื่อมต่อโมเด็ม (modem) ผ่านระบบโปรโตคอล TCP/IP (Transmission Control Protocol/ Internet Protocol) ซึ่งในการติดต่อจะมีมาตรฐานเดียวกัน ทำให้เครือข่ายที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์คนละชนิด หรือมีขนาดแตกต่างกัน สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วโลก กลายเป็นสังคมเครือข่ายขนาดใหญ่

อินเทอร์เน็ต เป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เกิดจากการเชื่อมต่อเครื่องคอมพิวเตอร์เข้าด้วยกัน โดยแรกเริ่มในปี พ.ศ. 2512 เกิดจากการให้ทุนวิจัยของกระทรวงกลาโหม ของประเทศสหรัฐอเมริกา ด้วยความร่วมมือและการสนับสนุนระหว่างองค์การทางการทหารกับมหาวิทยาลัย โดยระบบเครือข่ายที่จัดทำในระยะแรกเรียกว่า เครือข่ายอาร์ปาเน็ต (ARPANET) ของกระทรวงกลาโหม ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อเพิ่มศักยภาพทางการทหารและการสื่อสารต่างๆ ต่อมาเมื่อมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้ให้ความสนใจและเข้าร่วมเชื่อมต่อเครือข่ายเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและการวิจัย ทำให้เครือข่ายเติบโตอย่างรวดเร็ว ในปี พ.ศ. 2525 จึงได้กำหนดมาตรฐานการเชื่อมต่อเข้าเครือข่ายด้วยเทคนิคการโต้ตอบ (Protocol) ที่เรียกว่า ทีซีพี ไอพี (TCP/IP : Transmission Control Protocol Internet Protocol) ด้วยการเชื่อมโยงเครือข่ายย่อยต่างๆ โดยเทคนิคอินเทอร์เน็ตโปรโตคอล จึงเรียกเครือข่ายนี้ว่า อินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นเครือข่ายที่ไม่มีใครเป็นเจ้าของ

ในปี พ.ศ. 2528 มูลนิธิวิทยาศาสตร์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาเครือข่ายใหม่ชื่อว่า เน็นเอสเอฟเน็ต (NSFNET) โดยใช้มาตรฐาน TCP/IP เชื่อมต่อกับเครือข่ายอาร์ปาเน็ต และด้วยประสิทธิภาพการทำงานของคอมพิวเตอร์หลักที่มีความสามารถสูงกว่าของเครือข่ายอื่นๆ ภายหลังจึงได้ถูกกำหนดให้เป็นเครือข่ายหลักแทนเครือข่ายอาร์ปาเน็ตเดิม

สิรินทร์ ปาลศรี และคณะ (1999) ได้กล่าวว่า อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยนั้นเริ่มต้นในปี พ.ศ. 2529 โดย อาจารย์กาญจนา กาญจนสุด แห่งสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (AIT) เป็นผู้ใช้โปรเซสซิงอิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล์) รายแรกของประเทศไทย โดย อ. กาญจนาได้ร่วมมือกับ อ. โทโมโนริ คิมูระ สร้างเครือข่ายคอมพิวเตอร์แบบง่ายๆ ขึ้นจากโมเด็ม NEC ความเร็ว 2400 baud และ

เครื่องคอมพิวเตอร์ NEC จากนั้น จึงเปลี่ยนมาทดลองใช้บริการไทยแพค ของ การสื่อสารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นการติดต่อโดยการใช้ X.25 ผ่านการหมุนโทรศัพท์ไปยัง ศูนย์บริการของการสื่อสารแห่งประเทศไทย ซึ่งประสบผลสำเร็จในการรับ-ส่งอีเมลล์และเพิ่มข้อมูล กับเครื่องเซิร์ฟเวอร์ของมหาวิทยาลัยโตเกียว และมหาวิทยาลัยเมลเบิร์นผ่านโปรแกรม UUCP ได้ สำเร็จ ในปี พ.ศ. 2530 และในปีนี้อีเมลล์ยังเป็นที่แพร่หลายในหมู่นักวิชาการไทย โดยมีอัตรา ค่าบริการคือ 500 ตัวอักษรแรกราคา 50 บาท 1,000 ตัวอักษรถัดมาคิดเป็นหน่วยๆ ละ 45 บาท และสำหรับการส่งข้อมูลระหว่างกรุงเทพฯ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีราคา 10 บาทต่อ ทุกๆ 1,000 ตัวอักษร

จากความช่วยเหลือจากประเทศออสเตรเลีย โดยโครงการ The International Development Plan (IDP) ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2531 ให้ความช่วยเหลือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก่อตั้ง เครือข่ายคอมพิวเตอร์ Thai Computer Science Network หรือ TCSNet ขึ้นเป็นแห่งแรกใน ประเทศไทย

ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2534 อาจารย์วิศักดิ์ กอนันตกุล อาจารย์ภาควิชา วิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ลงมือติดตั้งโปรแกรม MHSNet ซึ่งเป็นโปรแกรม สร้างเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่บริษัท Message Handling Systems Pty Ltd ในประเทศ ออสเตรเลียพัฒนาขึ้นมา ที่ศูนย์ธรรมศาสตร์ โดยใช้โมเด็มความเร็ว 14.4 Kbps ทำหน้าที่ แลกเปลี่ยนข้อมูลกับเครื่อง Munnari ของประเทศออสเตรเลีย และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับ มหาวิทยาลัยอื่นๆ ในประเทศผ่านโปรแกรม UUCP ซึ่งประกอบไปด้วย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 การรวมกันของทั้งสองเครือข่ายทำให้เกิดเป็นเครือข่าย ไทยสาร ซึ่งมาจากอักษรตัวแรกของ “Thai Social/Scientific Academic and Research Network (Thaisarn)” ซึ่งได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล และการสนับสนุนจากเนคเทค และบริษัทต่างๆ และ ในช่วงปลายปี ประเทศไทยซึ่งมีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางแห่งใหม่ของเครือข่าย ภายใต้อชื่อว่า ThaiNet ซึ่งประกอบไปด้วย AIT มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ จึง เช้าชื่อสายขนาด 9.6 Kbps โดย AIT เป็นประตูเชื่อมต่อ (Gateway) กับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจาก บริษัท UUNET ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ที่รัฐเวอร์จิเนีย ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของประเทศ สหรัฐอเมริกา ทำให้ประเทศไทยเปลี่ยนมาใช้ระบบ TCP/IP จากนั้นเนคเทคก็มีการซื้อสายที่สอง

ขนาด 64 Kbps ทำให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยมีจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว จากเพียง 200 คนในปี พ.ศ. 2535 เพิ่มเป็น 5,000 คนในเดือนพฤษภาคม ปี พ.ศ. 2537 และ 23,000 คนในเดือนมิถุนายน

การเติบโตของเครือข่ายไทยसारเป็นไปอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงจำกัดอยู่เฉพาะวงการศึกษา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2537 หน่วยงานการสื่อสารแห่งประเทศไทยได้ร่วมมือกับบริษัทเอกชนเปิดให้บริการอินเทอร์เน็ตแก่บุคคลทั่วไปที่สนใจและสมัครเป็นสมาชิก ในรูปแบบเชิงพาณิชย์โดยจะมีการจัดเก็บค่าบริการอินเทอร์เน็ตที่เรียกว่า ISP (Internet Service Provider)

2.4.2 รูปแบบการให้บริการของอินเทอร์เน็ต

ในปัจจุบันนี้มีผู้สนใจใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกันมาก เพราะในระบบอินเทอร์เน็ตมีบริการต่างๆ ให้ผู้ใช้หลายอย่างดังที่พจนานุกรมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต (ทีมบรรณาธิการหนังสือคอมพิวเตอร์ บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด, 2548) พจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์ฉบับอ่านสนุก (ชนินทร์ เชาวมิตร, 2539) และพจนานุกรมอังกฤษ-ไทย ศัพท์คอมพิวเตอร์-อินเทอร์เน็ต (นนทนันท์ เลหาฮังกูร, 2545) ได้ระบุไว้ ดังต่อไปนี้

บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic mail หรือ E-mail) ข่าวสารที่รับส่งผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งไม่ต้องพิมพ์ลงกระดาษเลย ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์สามารถส่งข้อความไปยังผู้ใช้คนอื่นๆ ได้ โดยผู้ใช้จะส่งข้อความไปยังผู้ใช้แต่ละคน กลุ่มผู้ใช้ที่กำหนดไว้ หรือผู้ใช้ทุกคนในระบบก็ได้ ซึ่งสามารถส่งไปได้ทุกแห่งที่เชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ต และเมื่อรับข้อความมาแล้วจะอ่าน พิมพ์ ส่งต่อ ตอบกลับหรือลบทิ้งก็ได้เช่นกัน นอกจากนี้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ยังเร็วกว่าไปรษณีย์ธรรมดา และสามารถแนบเพิ่มข้อมูลทั้งที่เป็นข้อความ รูปภาพ หรือเสียงไปพร้อมกับจดหมายได้

บริการสนทนาบนอินเทอร์เน็ต (Internet Relay Chat หรือ IRC) หรือ การสนทนาแบบกลุ่มผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต แบบทันทีทันใด เป็นระบบโปรโตคอลในอินเทอร์เน็ตที่ต่อให้กับผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถรวมกลุ่ม เพื่อติดต่อสนทนาทางเครือข่ายพร้อมกันหลายคนแบบทันทีทันใด โดยแบ่งออกเป็นช่องสนทนาในหัวข้อต่างๆ

บริการกระจายข่าวสารไปยังสมาชิก (Mailing List) หรือ กลุ่มอภิปรายส่วนตัวที่ใช้ผ่านทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นระบบกระจายข่าวสารโดยการส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ผ่านคอมพิวเตอร์ ข้อความของจดหมายจะถูกส่งไปยังทุกคนที่เป็นสมาชิก โดยจะมีศูนย์บริการ

จดหมายที่รับผิดชอบดูแลบัญชีรายชื่อซึ่งเก็บไว้เพียงชุดเดียว เมื่อมีสมาชิกส่งข่าวมาที่ศูนย์กลาง และต้องการส่งข่าวไปยังสมาชิกรายอื่น ก็สามารถฝากข้อความด้วยไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ให้ทางศูนย์ช่วยกระจายข่าวต่อไป

กลุ่มข่าวยูสเน็ต (USENET newsgroup) หรือ กลุ่มอภิปรายกลุ่มใหญ่ที่สนใจหัวข้อ บางหัวข้อ เช่น posts และ threads ที่ผู้อ่านข่าวสามารถเข้าไปดูได้ ซึ่งยูสเน็ตจะแบ่งข่าวออกเป็น กลุ่มตามหัวข้อต่างๆ เรียกว่า กลุ่มข่าว (newsgroups) แต่ละกลุ่มจะมีข่าว (news) หรือบทความ (articles) ที่สมาชิกอินเทอร์เน็ตส่งมาร่วมสนทนา หากต้องการร่วมสนทนาก็เพียงส่งข้อความเข้าไปในกลุ่มข่าวนั้น ซึ่งเรียกว่า การส่งข่าว (post)

ระบบงานบนอินเทอร์เน็ตเพื่อดูทรัพยากรบนอินเทอร์เน็ต (Gopher) เป็นระบบที่ใช้เมนูอันทันสมัยเพื่อดูทรัพยากรบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้ไม่ต้องเข้าใจส่วนที่เป็นกลไกในอินเทอร์เน็ต หรือเป็นระบบงานบนอินเทอร์เน็ตเพื่อค้นหาอะไรบางอย่าง ซึ่งเมนูโกเฟอร์อาจจะทำหน้าที่เก็บเอกสารที่คุณดู หรือไปดึงมาเก็บไว้ และสามารถทำหน้าที่ได้หลายอย่าง เช่น เข้าไปยังเครื่องแม่ข่ายอินเทอร์เน็ต ทำการโอนย้ายแฟ้มข้อมูลด้วย ระบบ FTP ควบคุมการค้นหา และการออกมาจากระบบ

เว็ลด์ไวด์เว็บ (World Wide Web: WWW) บางครั้งเรียกว่า เว็บ เป็นระบบกระจายข้อมูลข่าวสารที่จัดทำไว้ในรูปแบบเอกสารที่มีจุดเชื่อมโยงไปยังเอกสารอื่นๆ ในเครื่องบริการเดียวกันหรือต่างเครื่องกัน เอกสารเหล่านั้นเรียกว่า ข้อความหลายมิติ หรือไฮเปอร์เท็กซ์ (Hypertext) ซึ่งจะเป็นการเชื่อมต่อข้อมูลส่วนต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็นข้อความ ภาพ ภาพเคลื่อนไหว หรือเสียงไว้ใน HTML (Hypertext markup language: ภาษาหนึ่งที่ใช้ในการสร้างเว็บเพจ บน WWW) เมื่อคุณคลิกที่ตัวเชื่อม เอกสารที่มีความสัมพันธ์กับการเชื่อมโยงนั้นจะเปิดขึ้นมาอัตโนมัติ หรือผู้ใช้บริการสามารถเข้าใช้ WWW ได้โดยการระบุ URL (Uniform Resource Location) ที่เหมาะสม

ครรชิต มาลัยวงศ์ (2537) กล่าวไว้ว่า “การจัดทำเอกสารหลายมิติไว้ในเว็บ สามารถทำได้โดยการกำหนดสถานที่ซึ่งจะใช้เก็บเอกสารหลายมิติที่จะสร้างซึ่งเรียกว่า เว็บไซต์ (Web site) อาจเลือกใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้บริการเองที่เชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ตตลอด 24 ชั่วโมง เป็นสถานที่ตั้งเว็บ หรือหากไม่มีเครื่องเช่นนั้น อาจขอใช้บริการที่ตั้งเว็บจากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP) ที่เป็นสมาชิกอยู่ จากนั้นจะต้องสร้างเอกสารซึ่งรวมเรียกว่า เว็บเพจ (Web page) โดยหน้าแรกของเอกสารหลายมิติที่จะให้ปรากฏบนจอภาพเรียกว่าโฮมเพจ (Homepage) ซึ่งปกติจะมีข้อความแนะนำเรื่องที่จะอ่านหรือมีจุดเชื่อมโยงไปยังเอกสารหลายมิติอื่นๆ “

บริการโอนย้ายแฟ้มข้อมูล (File Transfer Protocol หรือ FTP) ระบบงานแบบที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตและผู้ให้บริการใช้โอนย้ายแฟ้มไปมาระหว่างคอมพิวเตอร์แม่ข่ายบนอินเทอร์เน็ตกับเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้ โดยจะมีเซิร์ฟเวอร์ (FTP Server) ซึ่งเป็นคอมพิวเตอร์ที่เก็บแฟ้มข้อมูลและโปรแกรม และทำหน้าที่เป็นตัวให้บริการถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลในระบบ FTP

บริการใช้คอมพิวเตอร์ทางไกล (Telnet) ระบบงานแบบที่ผู้ใช้และผู้ให้บริการเพื่อเข้าไปใช้งานยังคอมพิวเตอร์ที่อยู่ไกลๆ ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าไปขอใช้บริการจากเครื่องคอมพิวเตอร์อื่นที่อยู่ในเครือข่ายได้ เช่น ผู้ใช้บริการสามารถใช้เทลเน็ตจากเครื่องที่อยู่จังหวัดหนึ่ง ไปใช้ข้อมูลที่อยู่อีกจังหวัดหนึ่งได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ ในปัจจุบันพบว่ามีอีกหนึ่งบริการของอินเทอร์เน็ตที่เริ่มเป็นที่นิยมแพร่หลายในประเทศไทย ได้แก่ ระบบอีคอมเมิร์ซ (E-commerce) หรือ เว็บไซต์ประเภทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic commerce)

แมคคาเลน เยซัล (1997) เรียกเว็บไซต์ประเภทพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ หรืออีคอมเมิร์ซ (Electronic commerce, E-commerce) ว่าเป็น ร้านค้าเสมือน (Virtual store) ไว้ในหนังสือ Creating the virtual store: taking your web site from browsing to buying

ร้านค้าเสมือนในที่นี้ก็คือเว็บไซต์ที่ถูกออกแบบให้เป็นเว็บสำหรับขายสินค้าและบริการต่างๆ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นสถานที่ที่ผู้บริโภคเข้ามาจับจ่ายซื้อสินค้าผ่านทางเครื่องคอมพิวเตอร์ที่บ้านที่เชื่อมต่อเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยการใส่ชื่อเว็บไซต์ (Web address) ที่ต้องการ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า URL (Universal resource locator) และเมื่อเข้ามาภายในร้านหรือเว็บไซต์ประเภทอีคอมเมิร์ซ ผู้บริโภคจะพบข้อมูลของร้านค้า และรายละเอียดของสินค้า พร้อมภาพประกอบ ซึ่งส่วนมากแล้วจะมีการนำลูกเล่นต่างๆ มาช่วยให้ภาพสินค้าดูน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และเมื่อผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้า เพียงแต่กดปุ่มซื้อ หรืออาจจะเป็นการกรอกแบบสั่งซื้อในหน้าจอคอมพิวเตอร์ จากนั้นจึงชำระค่าสินค้าหรือบริการผ่านทางโทรศัพท์หรือบัตรเครดิต

จากการศึกษาเอกสารและประวัติความเป็นมาของอินเทอร์เน็ต และประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่า รูปแบบการให้บริการของอินเทอร์เน็ตนั้น มีมากมายและมีความครอบคลุมความต้องการของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันอย่างมาก แต่บริการที่เป็นที่รู้จักกันดีของคนทั่วไปนั้นกลับมีน้อย ซึ่งผู้คนส่วนมากจะรู้จัก ระบบไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ระบบสนทนาบนอินเทอร์เน็ต และเว็บ หรือเว็บไซต์ เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบเว็ลด์ไวด์เว็บ หรือ เว็บไซต์ ที่ในปัจจุบันมีการขยายขอบเขตการให้บริการให้ครอบคลุมรูปแบบการบริการอื่นๆ ของอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น ดังตัวอย่างเช่น เว็บไซต์ที่ให้บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ อย่างเว็บไซต์ hotmail yahoo หรือ

gmail เป็นต้น จากเดิมที่ต้องใช้โปรแกรม Outlook เท่านั้น หรือเว็บไซต์ที่ให้บริการระบบสนทนาบนอินเทอร์เน็ต อย่างเว็บไซต์ hotmail ที่มีบริการ MSN หรือเว็บไซต์ pantip เป็นต้น จากเดิมที่ต้องสนทนาผ่านโปรแกรม Pirch และบริการอื่นๆอีกมากมาย โดยไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือถ่ายทอดข้อมูลความรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสื่อสาร และช่องทางใหม่ในการประกอบธุรกิจอีกด้วย ได้แก่ เว็บไซต์เพื่อการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งทำหน้าที่เสนอขายสินค้า และรับคำสั่งซื้อจากผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ต ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกการให้บริการด้านเว็บไซต์ของอินเทอร์เน็ตเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล คำศัพท์ที่เป็นอุปสรรคเชิงมนทัศน์อินเทอร์เน็ต

2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาที่ใช้ในอินเทอร์เน็ต

คริสตัล (Crystal, 2001) ได้ศึกษาการใช้ภาษาบนอินเทอร์เน็ตและอิทธิพลของอินเทอร์เน็ตที่มีต่อภาษา ในหนังสือเรื่อง “Language and the Internet” เขาได้กล่าวไว้ว่า อินเทอร์เน็ตนั้นเป็นสื่อกลางในการสื่อสารอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถก่อให้เกิดความหลากหลายทางภาษา (varieties) ขึ้น และมีบทบาทอย่างมากต่อการศึกษาด้านภาษาศาสตร์ เพราะทำให้เกิดคำศัพท์เฉพาะทางอินเทอร์เน็ตอย่างมาก โดยแบ่งประเภทลักษณะภาษาที่ใช้ในอินเทอร์เน็ตออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) โครงสร้างไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์จะเหมือนกับโครงสร้างข่าวตามหนังสือพิมพ์ ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือส่วนของหัวข้อความ (Head of Message) ในส่วนของหัวข้อความจะประกอบไปด้วยพื้นที่สำหรับกรอกบัญชีชื่อ (e-mail address) ของผู้ที่ต้องการส่งถึง และหัวข้อในการสนทนาที่จะปรากฏให้ผู้รับทราบต่อจากบัญชีชื่อผู้ส่ง และส่วนของเนื้อเรื่อง (Body of Message) จะประกอบไปด้วยคำขึ้นต้น-คำลงท้าย และเนื้อหาที่คล้ายกับการเขียนจดหมายธรรมดา โดยรูปแบบในการเขียนจดหมายก็มีหลากหลายรูปแบบเช่นเดียวกับจดหมายธรรมดา เช่น อาจเขียนแบบทางการสำหรับส่งให้เจ้านาย หรือสมัครงาน หรืออาจจะเขียนแบบเป็นกันเองสำหรับส่งให้เพื่อน ครอบครัว คนสนิท เป็นต้น แต่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์มีความสะดวกมากกว่าการเขียนจดหมายธรรมดาอยู่มาก เช่น สามารถส่งโต้ตอบกันได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ และสามารถลบทิ้งได้

2. กลุ่มสนทนา (Chat groups) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มคุยประสานเวลา (Synchronous Groups) กลุ่มคุยประสานเวลาจะรับและตอบสนองข้อความนั้นๆ อย่างทันทีทันใด เช่น การสื่อสารในห้องคุย (Chat room) หรือการส่งข้อความแบบทันทีทันใด (Instant message)

และกลุ่มคุยไม่ประสานเวลา (Asynchronous Groups) กลุ่มคุยไม่ประสานเวลาจะรับตอบสนองโดยไม่ประสานเวลา เช่น ยูสเน็ต (user networking) และบัญชีจำหน่าย (mailing list) ซึ่งทั้งสองกลุ่มจะเป็นการพูดคุยกันอย่างต่อเนื่องในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง ตามพื้นที่ที่จัดไว้ในเว็บไซต์ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต หรือที่รู้จักกันว่า “ห้องคุย” โดยกลุ่มคุยประสานเวลาอย่างการสื่อสารในห้องคุยจัดเป็นกลุ่มสนทนาที่เกิดขึ้นติดต่อกันในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งผู้ที่เข้าไปคุยจะไม่สามารถคุยย้อนหลังได้ แตกต่างจากกลุ่มคุยไม่ประสานเวลาที่สามารถเข้าร่วมสนทนาในเรื่องเก่าๆ ได้ตลอดเวลา เพราะจะทำหน้าที่คล้ายกับป้ายประกาศ หรือที่เราอาจเรียกว่าเป็น การตั้งกระทู้ เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้เข้ามาร่วมเสนอ แสดงความคิดเห็นได้ตลอด

คริสตัล (Crystal, 2001) ได้กล่าวถึงภาษาที่ใช้ในห้องคุยว่าเป็นภาษาที่ใช้เขียนเหมือนกับการพูดคุยกัน แต่จะต่างกับภาษาที่ใช้พูดคุยในชีวิตประจำวันแบบเผชิญหน้า (Face-to-face communication) และยังมีการใช้สัญลักษณ์พิเศษต่างๆ ที่สร้างขึ้นมาเฉพาะในกลุ่ม เพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกที่ไม่สามารถส่งผ่านได้ทางสีหน้า แววตาหรือท่าทาง หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการพูดด้วยการพิมพ์

3. โลกเสมือนจริง (Virtual Worlds) เป็นภาษาที่ใช้ในเกมคอมพิวเตอร์ต่างๆ ซึ่งผู้เล่นต้องเป็นผู้สร้างสถานการณ์ของเรื่องด้วยตนเอง รูปภาษาที่ปรากฏในโลกเสมือนจริง (เรื่องราวในเกมต่างๆ) นี้จะเป็นบทสนทนาที่เป็นการพูดคุยเรื่องตัวละคร เหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ของโลกเสมือนจริง ซึ่งจะเป็นหัวข้อของการจินตนาการ (imaginary) และผู้เล่นอาจมีการจับกลุ่มพูดคุยเรื่องราวต่างๆ ในสังคม (Social chat) เช่นเดียวกับการการพูดคุยของกลุ่มคุยประสานเวลา (Synchronous groups) แต่การพูดคุยในโลกเสมือนจริงนี้จะเป็นการสร้างบุคลิกหรือตัวละครขึ้นมา เพื่อให้เหมาะสมกับโลกเสมือนจริงหรือเรื่องราวในเกมเหล่านั้น ภายในโลกเสมือนจริงนี้จะมีส่วนประกอบ บริบทสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น ถนน สิ่งของเครื่องใช้ อาวุธ ฯลฯ เช่นเดียวกับโลกจริง หากแต่โลกเสมือนจริงนี้ผู้เล่นสามารถที่จะเป็นผู้ไล่ล่า (สัตว์ประหลาด) หรือเป็นผู้ถูกล่าตามแต่เนื้อหาของเกมนั้นๆ นอกจากนี้เรื่องราวต่างๆ ที่เกินจริงอย่างการเดินทางข้ามกาลเวลา การเคลื่อนย้ายในพริบตา (teleport) การฟื้นคืนชีพหลังจากถูกฆ่า และอื่นๆ อีกมากมายจะกลายมาเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ในโลกแห่งจินตนาการเสมือนจริงแห่งนี้

4. เว็บ (Web) คริสตัล (Crystal, 2001) เรียกภาษาที่นำมาใช้ในเว็บว่าเป็นภาษากราฟิก (graphics) เพราะในการสื่อสารผ่านเว็บนั้นไม่ได้มีเพียงแค่ตัวภาษาอย่างเดียว แต่ยังประกอบด้วยภาพและสัญลักษณ์หรือกราฟิกต่างๆ คริสตัลได้กล่าวถึงลักษณะการเรียงรายชื่อหัวข้อต่างๆ ในหน้าเว็บนั้นมีลักษณะคล้ายกับรายการอาหารในร้านอาหาร และเขายังกล่าวถึง

ลักษณะพิเศษของเว็บที่เรียกว่า ไฮเปอร์เท็กซ์ (Hypertext) ที่มีหน้าที่เชื่อมโยง (link) เว็บไซต์ต่างๆ เข้าด้วยกัน นอกจากนั้นไฮเปอร์เท็กซ์ยังช่วยให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถกระโดดข้ามไปอ่าน หรือเปิดดูในส่วนที่สนใจได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องอ่าน หรือเปิดดูทุกบรรทัดเรียงกันไปตามลักษณะ การอ่านหนังสือ ในอดีตภาษาอังกฤษนับว่า เป็นภาษาเดียวในการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต แต่ในปัจจุบันมีการใช้ภาษาอื่นๆ เพิ่มมากขึ้นในอินเทอร์เน็ต

คริสตัล (Crystal, 2001) ยังได้กล่าวถึงปัญหาในการใช้บริการเว็บไซต์อย่างเว็บไซต์ ประเภทค้นหาข้อมูล หรือที่รู้จักกันดีในชื่อ Search-engine ที่ปรากฏปัญหาด้านคำศัพท์หรือวลีที่ใช้เป็นคำสำคัญ (Keyword) ในการค้นหาเว็บ รูปภาพ ข่าวสาร หรือสิ่งต่างๆ ที่ต้องการในเว็บไซต์ เนื่องจากทุกครั้งที่เราใส่คำลงไปแล้วค้นหา ผลคือจะได้เว็บไซต์ที่มีคำดังกล่าวปรากฏอยู่ ซึ่งในบางครั้งอาจได้ผลลัพธ์เป็นเว็บไซต์ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ค้นหาปะปนรวมอยู่ด้วย คริสตัลได้ยกตัวอย่างในการค้นหาคำว่า “depression” ผลที่ได้คือเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับคำว่า “depression” ในด้านต่างๆ มากมาย เช่น “depression” ในเรื่องอารมณ์ (ความซึมเศร้า) ในเรื่อง เศรษฐกิจ (เศรษฐกิจตกต่ำ) หรือในด้านภูมิศาสตร์ (ความกดอากาศ) เป็นต้น

นอกจากนี้ คริสตัล (Crystal, 2001) ยังกล่าวถึงลักษณะสำคัญของการใช้ภาษาใน อินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นการสนทนาในห้องคุย การใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ การตั้งกระทู้ใน เว็บไซต์ การเขียนหน้าเว็บ ฯลฯ ว่ามีรูปแบบของการใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะของตน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านคำศัพท์ (Lexicon) มีการสร้างศัพท์ที่เป็นรูปแบบของตนเอง ต่างจากศัพท์ที่ใช้ ในภาษาพูดหรือภาษาเขียน หรือการประสมศัพท์ ซึ่งศัพท์ที่นำมาประสมนั้นจะเป็นศัพท์ที่เกี่ยวข้อง กับคอมพิวเตอร์ เช่น คำประสม “net” อย่าง netlag netnews Usenet หรือ Netspek เป็นต้น

2. การใช้คำย่อ (Abbreviation) ภาษาในอินเทอร์เน็ตนั้นมีการใช้คำย่อจำนวนมาก ซึ่ง เป็นการย่อจากทั้งคำ วลี และประโยค เช่น thx (thanks) ic (I see), cu (see you), afk (away from keyboard) t2ul (talk to you later) หรือ iou (I owe you) เป็นต้น

3. ลักษณะการพิมพ์พิเศษ (Distinctive graphology) การสื่อสารในอินเทอร์เน็ตนั้น จัดเป็นการสื่อสารที่ไม่เห็นหน้า จึงส่งผลให้ผู้ใช้คิดค้นวิธีการที่จะช่วยในการแสดงอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งการพิมพ์พิเศษนี้จะสามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึก แทนเสียง การเน้นย้ำเสียง แสดง สีหน้าหรือท่าทาง เช่น การพิมพ์ตัวใหญ่ทั้งหมดแสดงการตะโกน หรือ การพิมพ์เครื่องหมายดอก จัน การพิมพ์และเคาะวรรค แสดงการเน้นย้ำความสำคัญ เป็นต้น

This is a VERY important point.

This is a **very** important point.

This is a v e r y important point.

(Crystal, 2001, p. 87)

4. การสะกดคำ (Distinctive spelling) ภาษาในอินเทอร์เน็ตนั้นมักจะมีการสะกดคำที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากความจำกัดในเรื่องของเวลา และสะกดเลียนตามการออกเสียงจริง เช่น key หรือ sokay แทนคำว่า "It's OK" หรือ fone แทนคำว่า "phone" นอกจากนั้นยังมีการพิมพ์ซ้ำเพื่อแสดงอารมณ์ด้วย เช่น aaaiieee หรือ yayyyyy เพื่อแสดงอารมณ์ประหลาดใจ

5. เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuation) การใช้เครื่องหมายวรรคตอนนี้จะแตกต่างจากการใช้ปกติ เช่น การใช้เครื่องหมาย "..." ซ้ำกัน แทนความเงิบ การหยุด (คิด) หรือการใช้เครื่องหมายวรรคตอนมาประกอบการพูดคุย หรือในการเขียนเว็บไซต์ที่ต้องใช้ภาษา HTML เป็นต้น

นอกจากลักษณะทั้ง 5 ประการแล้ว คริสตัล (Crystal, 2001) ยังกล่าวถึงการใช้สัญลักษณ์อารมณ์ (Emoticons) เพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึก สีหน้า ท่าทางของผู้ใช้ ซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากการสนทนาหรือการใช้ภาษาในอินเทอร์เน็ตเป็นการสื่อสารแบบไม่เผชิญหน้า ดังที่กล่าวมาแล้วนั่นเอง ตัวอย่างเช่น

:-)	แสดงความดีใจ พอใจ
:-(	แสดงความเศร้า ไม่พอใจ
:-o	แสดงความตกใจ ประหลาดใจ
:-@	กำลังตะโกน

(Crystal, 2001, p. 37)

ชัชวดี ศรีลัมพ์ (2544) ได้ศึกษาการใช้ภาษาในห้องสนทนา ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการใช้ภาษาในห้องสนทนามี 6 ลักษณะ คือ 1) การเปิดและปิดบทสนทนาโดยเปิดบทสนทนาด้วยการทักทายและการเรียกขาน และเป็นลักษณะของการพูดแบบเผชิญหน้ากัน 2) การใช้ส่วนคั่นคำพูด 3) การเปลี่ยนหัวข้อสนทนาด้วยประโยคคำถามและการเล่าความด้วยประโยคบอกเล่า 4) การเปลี่ยนการสะกดคำ เพื่อแสดงความรู้สึกในการสนทนา เมื่อต้องการใช้คำต้องห้ามในภาษาไทย 5) การแสดงอารมณ์ความรู้สึก พบการใช้สัญลักษณ์อารมณ์ (emoticons) และการพิมพ์แบบพิเศษ 6) การใช้อักษรย่อเพื่อความรวดเร็วในการพิมพ์ข้อความ

นอกจากนี้ ชัชวดี ศรีลัมพ์ (2547) ยังได้ศึกษาเรื่องลักษณะภาษาไทยใน "ห้องคุย" ทางอินเทอร์เน็ต ผลการศึกษาพบดังนี้

1. การเปิดและปิดการสนทนา (Opening and Closing sequences) ในการเปิดการสนทนา นั้นมี 6 รูปแบบ คือ 1) การทักทาย 2) การบอกวัตถุประสงค์ของการเข้าห้องคุย 3) การใช้ถ้อยคำสร้างมิตรภาพ 4) การถาม 5) การใช้ถ้อยคำขอโทษ และ 6) การเรียกขาน นอกจากนี้ยังมี การใช้สัญญาณอารมณ์หรือใช้บทเพลงเพื่อเปิดการสนทนา ส่วนการปิดการสนทนา ได้แก่ 1) การเสริมคำพูด เป็นการใช้ถ้อยคำสนับสนุนข้อความของอีกฝ่าย 2) การให้สัญญาณเปลี่ยนเรื่อง 3) การให้เหตุผลของการปิดการสนทนา 4) การกล่าวลา การอวยพร และการแสดงความคาดหวังที่จะได้คุยกันอีก

2. การผลัดกันพูด (Turn-taking) พบรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การถามโดยใช้ประโยคคำถาม การเล่าความด้วยประโยคบอกเล่า และแสดงการสิ้นสุดบทบาทของผู้พูดและต้องการเปลี่ยนบทบาทจากผู้พูดเป็นผู้ฟัง

3. การเปลี่ยนหัวข้อในการสนทนา (Topic shift) พบว่ามีการเปลี่ยนหัวข้อด้วยการใช้ประโยคคำถาม การเล่าความด้วยประโยคบอกเล่า การใช้คำหรือเครื่องหมายแสดงความรู้สึก เพื่อให้อีกฝ่ายสนใจ

4. การแสดงอารมณ์ความรู้สึก มีการแสดงอารมณ์ด้วยการใช้สัญญาณอารมณ์ การใช้คำแทนเสียงหรืออาการ และการพิมพ์แบบพิเศษ

5. การแสดงความรู้สึก ใช้วิธีการละและการเปลี่ยนแปลงตัวละครเพื่อหลีกเลี่ยงคำต้องห้าม

6. การตั้งชื่อสามารถแบ่งออกเป็น 16 ประเภท ได้แก่ ชื่อจริงหรือชื่อเล่น, ชื่อดารา, ชื่อเพลง, เครื่องดื่มที่ชอบ, อาชีพ, ชื่อขนมและลูกอม, สิ่งเหนือธรรมชาติ, จังหวัด, อาหารและรสชาติของอาหาร, วงดนตรี, สัตว์, บทสวด, ชื่อเดือนหรือวันสำคัญ, ระบบการปกครอง, เนื้อเพลง, และสุดท้ายรูปแบบอื่นๆ เช่น แส่นเลว คนเหงาคนหนี อีกไม่นานฟ้าจะใส ซึ่งจะมีลักษณะตามที่ต้องการให้อีกฝ่ายเข้าใจถึงอัตลักษณ์ของตนเอง ธิติมา นรัตถรักษา (2544) ได้ศึกษาลักษณะรูปและการใช้คำศัพท์คอมพิวเตอร์ในภาษาไทย ผลการศึกษาพบรูปแบบการสร้างคำทั้งสิ้น 3 กลุ่มใหญ่ เมื่อพิจารณาจากที่มาของคำยืม คือ 1) การสร้างคำโดยการยืมคำภาษาต่างประเทศมาใช้ โดยแปลงหรือปรับเปลี่ยนบางส่วน ได้แก่ การยืมทับศัพท์ การยืมปน และการยืมแปล 2) การสร้างคำโดยยืมความหมายจากภาษาต่างประเทศมาประดิษฐ์คำขึ้นใหม่ ได้แก่ การประสมคำ และการเติมหน่วยคำเติม และ 3) การสร้างคำในรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การตัดคำ และการเลียนเสียง นอกจากนี้การสร้างคำทั้ง 3 กลุ่มแล้วยังพบวิธีการขยายความหมาย (Semantic extension) อีก 1 วิธี ซึ่งวิธีนี้จะเป็นวิธีการยืมความหมายจากภาษาต่างประเทศมาใช้ โดยการเปรียบเทียบความหมายของคำที่

รับมาใหม่กับความหมายของคำที่มีอยู่เดิมในภาษาภาษาไทย (ภาษาผู้รับ) เช่น แฟ้ม บรรจุ ลาก เป็นต้น

เมื่อพิจารณากระบวนการสร้างคำพบว่ามีการสร้างคำทั้งสิ้น 5 วิธี ได้แก่ วิธีการทับศัพท์ วิธีการแปล วิธีการกึ่งแปลกึ่งทับศัพท์ วิธีการอธิบายคำ และวิธีการขยายความหมาย โดยพบการใช้รูปแบบการยืมทับศัพท์มากที่สุดในข้อมูลส่วนใหญ่ ส่วนรูปแบบการสร้างคำที่ใช้น้อยมาก ได้แก่ การเติมหน่วยคำเติม การตัดคำ และการเลียนเสียงธรรมชาติ สำหรับการประสมคำและการยืมแปลนั้นพบว่าใช้มากในแหล่งข้อมูลบางประเภทเท่านั้น คือ พจนานุกรมและโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สำหรับผลการวิจัยในเรื่องการถอดอักษรคำยืมทับศัพท์ที่แตกต่างกันนั้น พบการถอดอักษรคำยืมทับศัพท์แตกต่างกัน 6 กรณี ได้แก่

1. พยัญชนะต้นภาษาอังกฤษซึ่งได้แก่ c, g, k, p, s, t และ th มีการถอดอักษรเป็นพยัญชนะภาษาไทยไม่ตรงกันในคำยืมทับศัพท์คำเดียวกัน เช่น “t” สามารถถอดเป็นอักษรไทยได้ 3 คือ “ท ต และ ซ” เช่น internet เป็น อินเทอร์เน็ต อินเตอร์เน็ต เป็นต้น

2. พยัญชนะสะกดภาษาอังกฤษ ซึ่งได้แก่ c, c(e), ck, k, ng, nk, p, sh, และ t มีการถอดอักษรเป็นพยัญชนะภาษาไทยไม่ตรงกันในคำยืมทับศัพท์คำเดียวกัน เช่น “k” สามารถถอดเป็นอักษรไทยได้ 2 อักษรคือ “ก และ ค” เช่น notebook เป็น โน้ตบุ๊ก โน้ตบู้ค เป็นต้น

3. รูปสระภาษาอังกฤษแต่ละรูป ใช้แทนหน่วยเสียงได้มากกว่า 1 หน่วยเสียง ทำให้คนไทยถ่ายทอดสระแตกต่างกัน ทั้งรูปสระและความสั้นยาวของสระ เช่น คำว่า field เป็น ฟีลด์ และ ฟีลด์ เป็นต้น

4. ผู้ใช้คำศัพท์คอมพิวเตอร์ถ่ายทอดระดับเสียงแตกต่างกันยืมทับศัพท์ด้วยรูปวรรณยุกต์ภาษาไทยแตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลมาจากการเน้นเสียง เช่น บั๊ก (bug) ปลั๊ก (plug) เป็นต้น

5. ถอดอักษรไม่ตรงกับต้นศัพท์ภาษาอังกฤษ เช่น คำว่า client ทับศัพท์เป็น ไครแอน ซึ่งตามหลักการถอดอักษรแล้วต้องใช้ ล ในการถอดอักษร l ไม่ใช้ ร เป็นต้น

6. ผู้ถอดอักษรตัดแบ่งพยางค์ในการสะกดคำแตกต่างกัน เช่น คำว่า aliasing ถอดอักษรเป็น อลิแอสซิ่ง และ อะเลียซิง หรือคำว่า macro ถอดอักษรเป็น แมโคร แมคโคร เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยพบว่า ยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยเกี่ยวกับอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ของศัพท์ที่ใช้ในอินเทอร์เน็ตภาษาไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความ

ประสงค์ที่จะศึกษารูปภาษาที่เป็นอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในอินเทอร์เน็ต รวมทั้งศึกษากระบวนการทางความหมายของอุปลักษณ์จากเว็บไซต์ที่มีการแสดงผลเป็นภาษาไทย โดยอาศัยแนวคิดอุปลักษณ์ (Metaphor) ของเลคอฟฟ์และจอห์นสันสันตามหลักทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive linguistics)

สรุป

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดหลักที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ คือ ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive linguistics) และอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual metaphors)

2. การจัดกลุ่มทางความหมาย (Semantic domains) ผู้วิจัยจะนำการจำแนกคุณสมบัติ (Attributes) ของคำนั้นๆ มาใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดกลุ่ม

3. การศึกษาประวัติความเป็นมาและภาษาที่ใช้ในอินเทอร์เน็ต

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ผู้วิจัยพบว่ายังไม่เคยมีผู้ใดทำการศึกษาเรื่องอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์อินเทอร์เน็ตในภาษาไทยมาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ของอินเทอร์เน็ตในภาษาไทย โดยใช้แนวคิดของทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน